

FILIALA DIN CHIȘINĂU A INSTITUTULUI
INTERNAȚIONAL DE MONITORIZARE A DEZVOLTĂRII
DEMOCRAȚIEI, PARLAMENTARISMULUI ȘI
RESPECTĂRII DREPTURILOR ELECTORALE ALE
CETĂȚENILOR DIN STATELE MEMBRE ALE AIP CSI

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

Chișinău 2017

CUPRINS

INTRODUCERE	3
Cuvânt de deschidere:	
• Eugeniu ȘTIRBU, Directorul Filialei Chișinău a IIMDD AIP CSI:	
"Rolul bibliotecilor în procesul educației civice"	5
Cuvânt de salut	
• Academician Vladimir HOTINEANU, Președintele Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media	8
Rezultatele studiului "ROLUL TRANSFORMATOR AL BIBLIOTECILOR ÎN PROCESUL DE EDUCAȚIE CIVICĂ" efectuat de expertul Mariana HARJEVSCHI	10
Rezultatele studiului "ROLUL BIBLIOTECILOR ÎN PROCESUL EDUCĂRII CIVICE" efectuat de expertul Lidia KULIKOVSKI	37
RECOMANDĂRI ȘI PROPUNERI	73

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Rolul bibliotecilor în procesul educației civile = Роль библиотек в процессе гражданского воспитания / Filiala din Chișinău a Inst. Intern. de Monitorizare a Dezvoltării Democrației, Parlamentarismului și Respectării Drepturilor Electorale ale Cetățenilor din Statele Membre ale AIP CSI. – Chișinău : Princeps, 2017 (Tipogr. "Arva Color"). – 80 ; 80 p. : diagr., fig., fot.

Tit., text paral.: lb. rom., rusă. – Pag. var. – Carte-valet (inversă). – 100 ex.
ISBN 978-9975-4492-8-1

021
R 68

Responsabilitatea asupra conținutului articolelor revine exclusiv autorilor.

INTRODUCERE

Astăzi, ca niciodată mai înainte, în legătură cu transformările din societate și creșterea vertiginoasă a fluxului de informație, se atestă un interes sporit al populației pentru cunoaștere. De aceea, una dintre direcțiile prioritare ale activității bibliotecilor publice este asigurarea accesului cetățeanului la informația veridică, cuprinzătoare și operativă. Bibliotecile, ca intermediari activi ai interacțiunii informaționale dintre putere și populație, au de îndeplinit o misiune socială specială și devin în mod firesc centre multifuncționale în cadrul comunităților rurale și orășenești din republică.

Devenind centre informațional-culturale, bibliotecile se consolidează ca subiecți de influență socială asupra populației. Ele colaborează tot mai strâns cu structurile statale și social-politice, organizând diverse evenimente care au drept scop educația civică și contribuind astfel la formarea poziției civice, la consolidarea societății civile. În acest sens, bibliotecile își fondează revendicările pe faptul că una dintre condițiile principale ale sporirii activismului social al cititorilor este instruirea acestora. Bibliotecile joacă un rol important în acest context, sporindu-și statutul social în relațiile cu populația și structurile puterii. Fiecare bibliotecă, în funcție de necesitățile cititorilor și posibilitățile reale, își fixează anumite obiective în opera de iluminare socială și juridică.

Activitatea bibliotecilor pe acest palier trebuie să aibă în vizor educația unui cetățean-patriot, harnic, informat, care își cunoaște drepturile și obligațiile, capabil să aprecieze just nu numai propriile fapte, ci și pe ale cetățenilor săi. Este foarte important de a le altoi tinerilor capacitatea de a analiza și aprecia situația economică, politică și socială din societate.

Înnoirea societății, dezvoltarea statului democratic de drept – acestea sunt precondițiile formării în Moldova a unui spațiu informațional-juridic unic. Totodată, unind toate bibliotecile într-un sistem unic, va fi asigurată accesibilitatea întregului, inclusiv cu caracter juridic, volum de informații pentru toate structurile societății și a fiecărui cetățean în parte.

Rolul social al centrelor publice de informare juridică din cadrul bibliotecilor este foarte important. Acesta constă, în primul rând, în crearea condițiilor pentru satisfacerea liberă și deplină a necesarului informațional-juridic al cetățenilor, structurilor obștești și statale în baza fondului de documente juridice oficiale constituit prin utilizarea tehnologiilor informaționale avansate.

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

Centrele publice de informare juridică pot și trebuie să devină centre sociale, unde cetățenii au posibilitatea să-și expună doleanțele și pretențiile față de legile locale.

Centrele publice informaționale polifuncționale pot deveni intermediari între structurile puterii și populație, pot influența pozitiv poziția civică a cetățenilor și atragerea acestora la viața socială activă. Realmente, sunt create premisele însușirii de către biblioteci a funcției de tribună socială civilizată de la care pot fi lansate discuții pe cele mai diverse teme cu cetățenii și asociațiile obștești. În esență, biblioteca poate deveni laborator de creație pentru dezvoltarea bazei legislative a unor teritorii concrete și sporirea nivelului de cultură juridică a populației.

Prin intermediul acestei cărți veți lua cunoștință de materialele unor studii pe această temă, efectuate din inițiativa Filialei Chișinău a IIMDD AIP CSI. Autori: Lidia Kulikovski și Mariana Harjevschi, doctori în știință.

Cartea este adresată specialiștilor și publicului larg preocupat de tematica dată.

Eugeniu ȘTIRBU,

Director al Filialei Chișinău a IIMDD AIP CSI

Eugeniu ȘTIRBU,
Directorul Filialei Chișinău
a IIMDD AIP CSI

Discurs la inaugurarea mesei rotunde ***Rolul bibliotecilor în procesul educației civice***

Onorată asistență!
Doamnelor și domnilor!
Stimați colegi !

Bună ziua tuturor! Mă numesc Eugeniu Știrbu, sunt directorul Filialei din Chișinău a Institutului Internațional de Monitorizare a Dezvoltării Democrației, parlamentarismului și respectării drepturilor electorale ale cetățenilor statelor membre ale Adunării Interparlamentare a Comunității Statelor Independente (IIMDD al AIP CSI). În numele Filialei, vă mulțumesc că ați dat curs invitației noastre și sunteți astăzi aici la această întrunire importantă pentru noi și sper că și pentru întreaga noastră țară – Republica Moldova.

Sincere mulțumiri d-lui academician Hotineanu, președintele Comisiei Parlamentare cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media, și d-lui Roman Amburțev, șef de direcție la IIMDD al AIP CSI.

De asemenea, aș dori să aduc sincere mulțumiri Asociației Bibliotecarilor din Moldova, în persoana d-nei Mariana Harjevschi –președinte al Asociației, și d-nei Lidia Kulicovski – ex-președinte al acestei Asociații, pentru eforturile depuse la pregătirea și petrecerea acestui eveniment; partenerilor noștri permanenți – Institutul de Cercetări Juridice și Politice al Academiei de Științe a RM (ICJP al AȘM), în persoana d-lui Mîndru, reprezentant al acestei instituții, Comisiei Electorale Centrale, Centrului de Instruire Continuă în domeniul electoral, Asociației Sociologilor și Demografilor din RM (ASDM), reprezentanților UTA Găgăuzia.

Onorată asistență! Înainte de a trece la tema propriu-zisă, aș vrea să vă aduc la cunoștință că în aceste zile Filiala a împlinit 5 ani de la fondare. Cu această ocazie, am primit mesaje de felicitare din partea Președintelui Parlamentului Republicii Moldova, dl Adrian Candu, a Președintelui țării, dl Igor Dodon, a IIMDD AIP CSI, a Președintelui CEC, d-na Alina Russu, a ICJP al AȘM

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

(director dl Valeriu Cușnir), a ASDM (președinte dl Victor Mocanu), a universităților de stat din Chișinău și Bălți și a Executivului UTA Găgăuzia (gubernator dna Irina Vlah).

Activitatea noastră în această perioadă este descrisă și puteți lua cunoștință de ea, accesând situl Filialei – www.iimdd.md.

Cu ocazia aniversării, am editat un Buletin Informativ în limba rusă – privind activitatea noastră timp de 5 ani.

Și acum, să abordăm tema propriu-zisă!

Astăzi, ca niciodată, trebuie să menționăm faptul că bibliotecile din toată lumea, inclusiv din țara noastră, și-au schimbat radical nu numai unele atribuții, dar în mod esențial și misiunile.

Bibliotecile publice au fost și vor rămâne locul cel mai important și potrivit nu numai pentru citire și căutarea informației necesare, ci și pentru socializare. În ultima perioadă, ele au devenit Centre culturale multifuncționale ale societății, inclusiv în perioadele preelectorale și electorale. La drept vorbind, bibliotecile devin tot mai evident importante centre de informare în diverse domenii de activitate atât în municipiile și orașele republicii cât și mediul rural, adică în fiecare localitate, comună și sat, contribuind la educația civică a cetățenilor.

Implementarea programului *Novateca*, computerizarea bibliotecilor, studierea și aplicarea bunelor practici internaționale favorizează nu numai constituirea unei rețele unice a tuturor bibliotecilor, inclusiv ale celor școlare, din Republica Moldova, dar și îmbunătățirea și ridicarea nivelului de deservire a cetățenilor.

Anume despre aceste și alte aspecte din activitatea bibliotecarilor din RM ne vor vorbi experții Filialei, care au o remarcabilă experiență în domeniu (dna Mariana Harjevschi și dna Lidia Kulikovski), ambele efectuând în luna noiembrie curent un studiu științific axat pe tema dată.

Onorată asistență! Noi trebuie să coordonăm cu d-astră câteva momente.

Avem de audiat două rapoarte elaborate în baza cercetărilor efectuate de experții Filialei. Propun ca fiecare raport să nu depășească 35 minute.

Intrebări, răspunsuri – până la 25 minute.

Luări de cuvânt – 7 minute.

Concluzii, propuneri – 5 minute.

Se acceptă? Mulțumesc!

Cuvânt de salut i se oferă dlui academician Vladimir Hotineanu, președintele Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media.

În legătură cu împlinirea a cinci ani de activitate, Filiala Chișinău a IIM-DD AIP CSI a fost decorată cu Diploma de Onoare a Secretariatului AIP CSI. În cadrul festivității de înmânare a diplomei, Roman Amburțev, șeful secției pentru activitatea filialelor IIMDD AIP CSI, a menționat:

– Pe parcursul acestei perioade ați avut o susținută activitate analitică, de monitorizare și cercetare în concordanță cu experiența moldovenească și internațională, orientându-vă spre necesitățile practice ale vieții moderne. Subliniez în mod deosebit faptul colaborării cu numeroși savanți și experți experimentați. Filiala din Chișinău desfășoară o vastă activitate de iluminare nu numai în rândul absolvenților școlilor, studenților, ci și a specialiștilor care vor să-și ridice calificarea. Vă urez noi succese și realizare tuturor planurilor.

Cuvânt de salut

Academician Vladimir Hotineanu, Președintele Comisiei cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media

Doamnelor și domnilor !

Stimați colegi !

Am o deosebită plăcere să particip astăzi la acest forum, tema căruia este *Rolul bibliotecilor în procesul educației civice*.

Sunt onorat să mă aflu alături de d-na Lidia Kulikovski, care este un generator de idei, care a făcut și face tot posibilul ca bibliotecile noastre să promoveze accesul la diversitatea de idei și informații utile.

În primul rând, rolul unei biblioteci este de a informa. Chiar dacă astăzi e considerată o metodă oarecum învechită, căutarea informației într-un volum masiv, într-o enciclopedie sau într-o revistă de specialitate este un proces laborios, dar plăcut – mai ales pentru persoanele în etate. La fel, răsfoirea unei cărți de ficțiune, care are o vârstă venerabilă, este o metodă preferată de către cititorii cu experiență.

În al doilea rând, biblioteca publică este un loc minunat de întâlnire a persoanelor care au aceleași interese. O prezentare de carte într-o bibliotecă este mai la locul ei decât într-o cafenea, de exemplu. Într-o bibliotecă publică au loc evenimente culturale și literare, precum discutarea unui volum, recitarea unor poezii, lansarea unui scriitor puțin cunoscut. Astfel, o bibliotecă publică este locul perfect pentru organizarea unor astfel de evenimente.

După cum știți, probabil, pe 20 iulie curent, Parlamentul a adoptat *Legea Cu privire la biblioteci*, care a fost elaborată de Ministerul Culturii ca urmare a monitorizării procesului de implementare a Legii cu privire la biblioteci nr. 286-XIII din 16 noiembrie 1994, fiind luate în considerare cadrul legislativ privind bibliotecile publice și experiența de aplicare acumulată în Norvegia, Republica Cehă, Danemarca, Suedia, Rusia și România.

Scopul și obiectivul major al acestei Legi este de a consolida rolul bibliotecii în societate în calitate de serviciu public. Prezenta Lege reglementează detaliat statutul bibliotecilor publice teritoriale și competențele lor, statuează separat, cu exactitate, atât modul de constituire, cât și modul de încetare a activității bibliotecilor publice.

Un aspect novator al noii Legi cu privire la biblioteci este lansarea Registrului de stat al bibliotecilor din Republica Moldova, care va fi creat și susținut de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării.

Documentul prevede o reglementare mult mai exactă și detaliată a competențelor autorităților centrale, în speță a Ministerului Educației, Culturii și Ceretării, și a autorităților publice locale în domeniul dat.

Legea prezintă, de asemenea, o abordare nouă în raport cu serviciile de bibliotecă. Astfel, în comparație cu legea în vigoare, noua Lege cu privire la biblioteci operează cu un concept nou – servicii de bază de bibliotecă, care urmează să fie acordate gratuit utilizatorilor.

Un element nou este formarea profesională și formarea continuă a personalului de specialitate din biblioteci, atestarea acestuia și respectarea deontologiei profesionale. Legea reglementează în mod expres obligația bibliotecilor de a asigura accesul fizic și de a organiza servicii speciale pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități,

O altă prevedere se referă la obligația de a planifica în bugetul bibliotecii sumele necesare achiziționării tipizateelor în limbile minorităților din cadrul comunității pe care biblioteca respectivă o deservește.

Implementarea noii Legi cu privire la biblioteci va fi asigurată din contul bugetului de stat și al bugetelor locale, în limita resurselor prevăzute pentru dezvoltarea bibliotecilor. De menționat că bugetul mediu anual al unei biblioteci publice teritoriale la momentul actual este de 60-70 mii de lei, inclusiv plata salarială.

Având în vedere că intrarea în vigoare a Legii se va produce în termen de 18 luni după publicarea acesteia, se consideră că autoritățile centrale și locale vor avea timp suficient să elaboreze și să aprobe bugetele respective conform tuturor procedurilor legale, nefiind necesare cheltuieli suplimentare neplanificate.

Implementarea noii legi va spori rolul bibliotecii în comunitate, contribuind în final la creșterea nivelului de informare, educație și cultură a membrilor comunității.

Este necesar de menționat faptul că bibliotecile publice, susținute de structurile fondatoare, trebuie să creeze spații și oportunități de furnizare către utilizatori a unor servicii variate și calitative, să organizeze dezbateri pe diverse teme, ateliere, activități sociale, culturale, să întrețină un dialog permanent privind politicile publice etc.

Actualmente, bibliotecile au devenit centre de istorie locală, de tezurizare a memoriei colective și lucrul acesta trebuie susținut pe toate căile, știindu-se că doar un popor care își cunoaște rădăcinile, obârșia, istoria poate avea un viitor demn.

Bibliotecile au fost și rămân una dintre instituțiile fundamentale în procesul de culturalizare, instruire permanentă în plan profesional și educație civică.

Urez participanților la conferința internațională cu o temă atât de generoasă – Rolul bibliotecilor în procesul educației civice – și, în deosebi, harnicilor noștri bibliotecari mult succes, dăruire și, bineînțeles, sănătate.

ROLUL TRANSFORMATOR AL BIBLIOTECILOR ÎN PROCESUL DE EDUCAȚIE CIVICĂ

Rezultatele studiului efectuat de expertul dr. Mariana HARJEVSCHI

1. Analiza dezvoltării rețelei bibliotecilor din Republica Moldova
2. Efectuarea unui studiu privind rolul și locul bibliotecii în educația civică în Republica Moldova
3. Analiza rolului bibliotecilor în atragerea concurenților electorali, a partidelor politice în activitatea de informare a alegătorilor
4. Analiza rolului bibliotecilor ca centru de informare și de educare a publicului, efectuarea unei analize a experienței internaționale privind rolul bibliotecilor în procesul educației civice
5. Elaborarea propunerilor și recomandărilor în vederea îmbunătățirii activității bibliotecilor privind educația civilă din Republica Moldova

ARGUMENT

În ultimul deceniu, instituțiile publice au devenit din ce în ce mai preocupate de consolidarea angajamentului comunitar și civic, și anume: promovarea acțiunilor de voluntariat, sensibilizarea participării la vot a cetățenilor, implicarea în organizații civice, lansarea activităților ce fortifică comunitatea prin instruiri nonformale, participarea la dialog public, inclusiv sesiuni de soluționare a problemelor comunitare. În același context, liderii administrațiilor locale și-au schimbat abordările privind implicarea cetățenilor, trecând de la administrarea reprezentativă tradițională la administrarea democratică, în care cetățenii interacționează direct cu funcționarii publici în mod participativ, incluziv și deliberativ. Diverse cercetări și experiențe au demonstrat că cetățenii generează optimism în ceea ce privește viitorul comunităților, aprobă decizii bune cu privire la problemele dificile ale comunității și contribuie la bunăstarea individuală.

Bibliotecile, ca instituții publice, ca entități locale de încredere, sunt resurse ideale pentru a modela dialogul, deciziile și strategiile locale, ce încurajează angajamentul civic activ și deliberat. Totodată, în ciuda resurselor limitate în demersul de implicare civică, acestea totuși sunt văzute ca lideri ai comunității și ai angajamentului civic. Această lucrare explorează modul de implicare și de sprijinire civică a bibliotecilor, identificând gradul de edificare a cetățenilor prin intermediul acestei instituții.

Studiul relevă că bibliotecile publice sunt instituții ideale și partenere în guvernarea democratică, oferind comunității o gamă de oportunități de explorare a cetățeniei active, inclusiv spațiu deschis, resurse tehnice, personal informat și

calificat, conexiuni la grupuri civice active, precum și experiențe valoroase comunitare. Respondenții percep biblioteca publică ca pe un loc democratic în care se discută subiecte de importanță locală, se obține acces la resurse de informare, se organizează activități, se livrează servicii de instruire, care contează în comunitate.

Deși biblioteca a devenit o instituție-lider vizibilă, de succes și distinctă în spațiul de angajare civică, totuși necesită actualmente o abordare strategică care să ajungă să valorifice capacitatea instituțională a bibliotecii și o pune în centrul unei importante mișcări comunitare. Studiul privind atitudinea bibliotecilor-lider față de angajarea publică confirmă că este nevoie de o mai multă implicare la nivel de întreagă comunitate pentru a crea și a susține o cultură democratică eficientă prin intermediul bibliotecilor. Totodată, lucrarea susține că legătura dintre biblioteca publică și democrație a fost în mod tradițional înțeleasă ca fiind instrumentală, astfel modul de a aduce membrii comunității spre viața publică, încurajarea participării mai largi în viața comunitară, precum implicarea bibliotecilor în educarea civică a cetățenilor în biblioteci solicită abordări inovative.

ANALIZA DEZVOLTĂRII REȚELEI BIBLIOTECILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Atât la nivel global, cât și practic, bibliotecile aduc dovezi plauzibile de implicare tot mai activă în comunitate, încurajând membrii comunității să participe și să exerseze actul civic mai dinamic. Un spațiu care nu concurează cu altele, o instituție care lansează și susține inițiative democratice deliberative antrenante în comunitate – iată ce este biblioteca publică pentru membrii comunității. Această instituție de cultură, prin eforturile sale de promovare a alfabetizării civice și asigurare a unei educații civice cetățenești, se potrivește firesc cu principiile de funcționare a acesteia.

Pentru a vedea dacă bibliotecile din Republica Moldova sunt gata să se implice mai activ în promovarea cetățeniei active, e necesar de analiza situații statistice a bibliotecilor.

După Independența Republicii Moldova, evenimentele de natură socială, economică și administrativă au condus la o serie de transformări și în domeniul bibliotecar. Datorită demersului spre modernizare a bibliotecilor publice, dar și a unei serii de inițiative menite să vitalizeze domeniul bibliotecii, bibliotecile publice au reușit să extindă accesul la informații, să încurajeze performanța, să susțină implicarea bibliotecilor în exersarea democrației de către fiecare cetățean.

Bibliotecile publice 2016: valoare, plusvaloare și impact¹

Raportul Centrului de Statistică al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova susține că datele statistice reprezintă o bază solidă pentru înțelegerea evoluției domeniului biblioteconomic într-o perspectivă bazată pe fapte reale. Pe această

¹ Datele statistice au fost procesate on-line de Centrul de Statistică al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

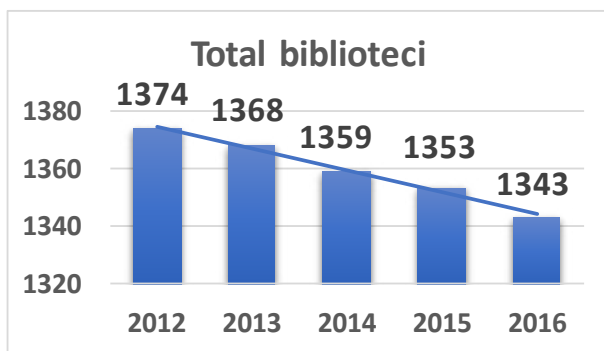
bază pot fi fundamentate discuții, dezbateri, trasate priorități și strategii, campanii de advocacy și promovare a imaginii, negocia bugetul, demonstra necesarul de resurse, inclusiv și oferi soluții în dezvoltarea serviciilor conform necesităților comunității.

Statisticile oficiale sunt foarte importante pentru analiza și luarea deciziilor întemeiate pe fapte, elaborarea de politici bazate pe date clare și solide, funcționarea instituțiilor, evaluarea performanțelor. Un rol aparte acestea au în asigurarea transparenței, monitorizarea impactului, demonstrarea valorii.

Potrivit datelor statistice de la 01.01.2017, rețeaua bibliotecilor publice din Republica Moldova este constituită din 1343 biblioteci. Pentru excluderea confuziilor trebuie menționat din start că cifra include atât bibliotecile, cât și filialele lor. În Chișinău, de exemplu, există o bibliotecă municipală cu 27 de filiale. În statistici municipiul Chișinău figurează cu 28 biblioteci.

Studiile privind dinamica datelor statistice în bibliotecile publice, realizate în anul 2008 și 2012, pe perioade de câte cinci ani, demonstrează un ușor declin aproape la toți indicatorii principali de activitate a bibliotecilor publice, care poate avea ca argument toate evoluțiile din ultimii ani în domeniul biblioteconomic, legate de tot felul de crize, situația demografică, migrarea populației, etc. În cei cinci ani de la studiul din 2012 tendința de descreștere s-a păstrat. Din diagrama nr.1 *Total biblioteci* observăm că pe parcursul anilor 2012-2016 numărul bibliotecilor publice s-a redus cu 31 de unități.

Diagramă nr.1

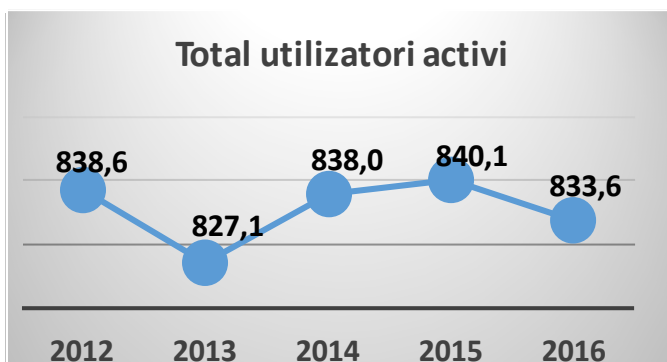

Există și exemple pozitive, demne de urmat, cum ar fi Republica Cehă care se situează printre primele locuri în lume după numărul de biblioteci raportat la populația țării.

În anul 2016 de serviciile bibliotecilor publice au beneficiat 833 600 utilizatori activi, sau 23,4% din totalul populației, inclusiv 356 700 copii pînă la 16 ani. Observăm din *diagramă nr 2* o dinamică foarte interesantă a numărului de utilizatori activi. Cei 6 500 de utilizatori în minus față de anul 2015 pot fi explicați prin cele 10 biblioteci publice care și-au închis ușile pentru utilizatori în anul 2016. Rata medie de utilizare a bibliotecilor de 23,4% este apropiată de media europeană. Potrivit unui studiu realizat de Comisia Europeană în 2013 aceasta variază de la 37% în Belgia, 31% în Croația la 10% în Grecia sau chiar 8-9% în Cipru. Un procent înalt al populației atrasă în biblioteci demonstrează că resursele și serviciile sunt bune și corespund necesităților populației din zona de servire. Numărul mic de locuitori care frecventează biblioteca este semnalul că activitatea bibliotecii trebuie îmbunătățită.

Diagramă nr. 2

Diagramă nr. 3

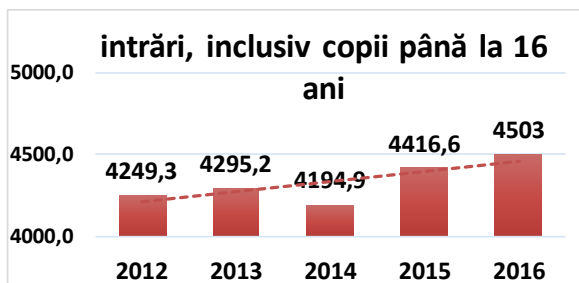

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

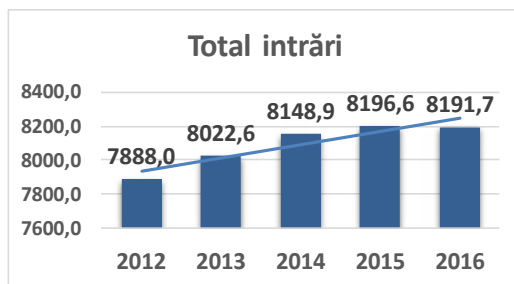
E necesar de menționat, că, utilizatorii au vizitat bibliotecile în anul 2016 de 8 191 700 ori. Tot prin închiderea celor zece biblioteci pot fi explicate și cele 4 900 de intrări/vizite în minus față de anul 2015. Începând cu anul 2012 și pînă în anul 2015 numărul intrărilor în bibliotecile publice a cunoscut o ușoară creștere, după cum se vede și din *diagrama nr.4*.

Diagramă nr.4

În acest context, cea mai spectaculoasă creștere, cu 86 400 intrări mai mult față de anul 2015 au înregistrat copiii de pînă la 16 ani. Pentru această creștere cea mai plauzibilă explicație este dotarea bibliotecilor cu calculatoare și acces internet și diversificarea serviciilor oferite prin utilizarea tehnologiilor. Schimbările pe acest segment de activitate au fost propulsionate de Programul Național Novateca. După cum se vede din *diagramele nr. 6 și nr. 7*, numărul de biblioteci care dețin calculatoare și oferă acces internet a cunoscut o creștere esențială, aproape s-a triplet, de la 336 în anul 2012 la 1016 în anul 2016. La fel, a crescut și numărul calculatoarelor, de la 1132 în anul 2012 la 4272 în anul 2016. Este o creștere foarte importantă, mai ales, dacă luăm în considerare faptul că aproximativ 75% din populația țării sunt utilizatori de internet. Disponibilitatea tehnologiilor are impact atât asupra persoanelor în bibliotecă, cât și asupra obținerii informației de la distanță, din biblioteci sau alte surse.

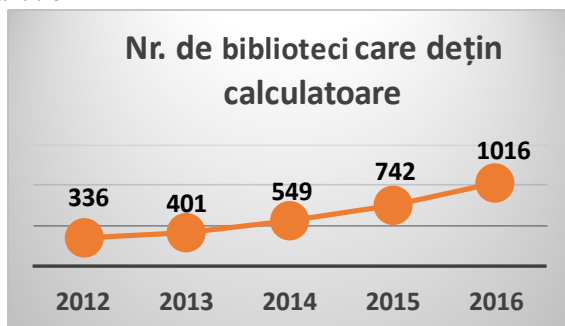
Diagramă nr. 5

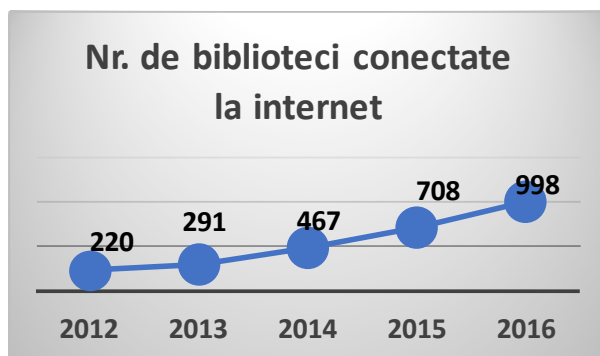
Odată cu dotarea bibliotecilor și oferirea accesului internet crește și numărul de vizite virtuale. În anul 2016 au fost înregistrate 1 473 500 vizite virtuale. Faptul că performanța este mai scăzută decât în anii precedenți se explică prin depistarea și eliminarea greșelilor de evidență și ajustarea acesteia standardului internațional de statistică ISO 2789:2015. La un moment dat a fost depistat faptul că bibliotecarii prezintă aici și alte cifre decât recomandă standardul.

Diagramă nr. 6

Conform datelor pentru anul 2016, bibliotecile publice dețin în total 16 333 300 unități de păstrare, inclusiv 8 090 200 exemplare (sau 49,5%) în limba română cu grafie latină și chirilică. Pondere publicatiilor cu grafie latină constituie 62,4% din totalul publicațiilor în limba română.

Diagramă nr. 7

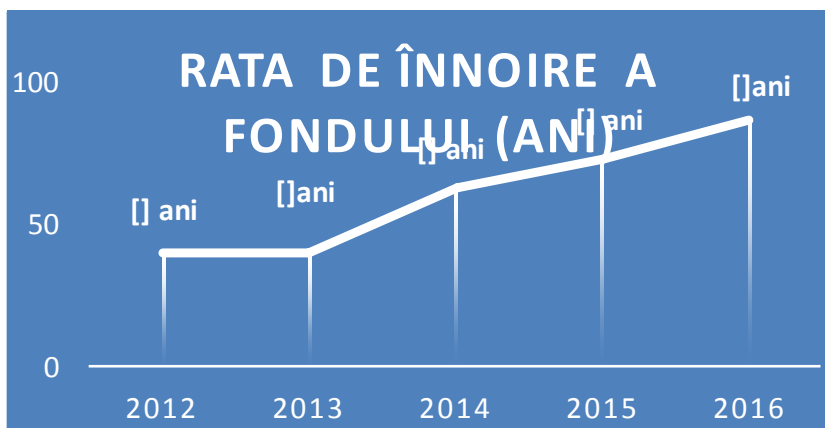
La capitolul dotare cărți per locuitor cifrele arată destul de bine. Media înregistrată este de aproximativ 4,5 mult mai mare decât recomandarea IFLA, UNESCO de 1,5-2,5 cărți per locuitor. Lucrurile se schimbă însă atunci când vorbim

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

de calitatea resurselor documentare din dotarea bibliotecilor. Pentru argument este suficient de invocat rata medie de înnoire a colecției de documente care se calculează, conform standardelor internaționale, prin împărțirea fondului total la numărul achizițiilor pe parcursul anului de referință. Din *diagrama nr 8* se observă că acest indicator este în continuă degradare, constituind în anul 2016, 87 de ani, în timp ce foruri internaționale de profil, precum IFLA, UNESCO recomandă înnoirea fondului o data la 7-10 ani.

Diagramă nr. 8

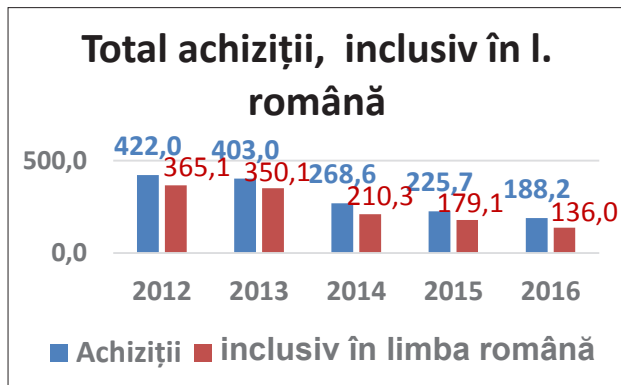

Datele anului 2016 oglindesc cea mai grea situație înregistrată în ultimii ani, de două ori și ceva mai rău în comparație cu anul 2012, când rata medie de înnoire a fondului constituia 40 de ani. Cu cât mai mulți ani sunt necesari pentru înnoirea fondului cu atât mai joasă este calitatea colecțiilor. Un alt indice care demonstrează calitatea colecțiilor este indicile mediu de circulație a fondului, respectiv de cite ori un document a fost solicitat de utilizatori pe parcursul unui an. Pe parcursul anilor 2012-2014 acesta a fost de 1.2, coborând în anii 2015-2016 la 1,0.

Acești indicatori depind de numărul achizițiilor de documente. Anume achizițiile reprezintă marea problemă a bibliotecilor publice. După cum se observă din *diagrama nr. 9*, numărul total al achizițiilor a scăzut de două ori și ceva, de la 422,0 în anul 2012 la 188,2 în anul 2016. Scăderea este chiar mai mare în cazul achizițiilor în limba română. Rata medie a achizițiilor la 1000 de locuitori în anul 2016 a constituit 50 de documente, recomandările IFLA, UNESCO, constituind 250 documente achiziționale la 1000 de locuitori.

Diagramă nr. 9

Anii de testare a sistemului on-line au scos la iveală un șir de probleme care erau previzibile din start. Bibliotecarii au început implementarea programului, fiind din start în condiții inegale, atât în privința TIC disponibile cât și în privința competențelor în sfera TIC. În jur de 300 de biblioteci publice încă nu dispun de tehnologii și acces internet și respectiv competențele bibliotecarilor în TIC sunt sub nivelul mediu al bibliotecarilor integrați în Programul Novateca în cadrul căruia s-a investit enorm anume în vederea dezvoltării competențelor.

EFFECTUAREA UNUI STUDIU PRIVIND ROLUL ȘI LOCUL BIBLIOTECHII ÎN EDUCAȚIA CIVICĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Conceptul de bibliotecă publică ca promotoare a cetățeniei active a fost mereu parte a filosofiei biblioteconomice. Nancy Kranich, președinta Asociației Bibliotecarilor din SUA (2000-2001) sugerează câteva aspecte pe care bibliotecile le promovează în favoarea participării civice a cetățenilor: bibliotecă - spațiu civic; bibliotecă - forum public; bibliotecă - centru de informare civică; bibliotecă - spațiu de lectură la nivel comunitar și bibliotecă - partener în livrarea serviciilor publice. Astfel, devine evident că bibliotecile publice au contribuit și susțin dezvoltarea capitalului social în mai multe feluri, și anume prin încurajarea angajamentului civic furnizând servicii, lansând inițiative care să adune cetățenii împreună, conjugând promovarea culturii cetățenești. Prin intermediul acestor instrumente bibliotecă, încurajează incluziunea socială și coeziunea comunitară, facilitează dialogul local și diseminarea informației locale. În acest context, bibliotecă asigură comunității un spațiu public în care cetățenii se pot întâlni și soluționa problemele acesteia, promovând calitatea vieții comunității.

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

Beneficiile unei abordări a educației civice în biblioteca publică sunt enorme. Bibliotecile publice, prin însăși natura lor, pot echilibra condițiile de joc pentru populațiile nereprezentate și marginalizate. Bibliotecile publice care oferă soluții de formare civică locală, își aduc membrii în procesul de luare a deciziilor, fac mai accesibilă administrația și chiar își susțin viitorii lideri. E necesar de menționat că bibliotecarii au o ocazie unică de a se poziționa ca lideri civici care pot reduce decalajul dintre apatie și angajament, aducând membrii comunității la aceeași masă. Dacă bibliotecile sunt văzute ca furnizori de educație civică, gândiți-vă la valoarea pe care o aduce biblioteca comunității. Oferind pentru comunitate spațiul, nu este doar un angajament în sine, dar poate să fie un mecanism pentru sporirea și amplificarea implicării cetățenilor.

Efectuarea unui studiu privind rolul și locul bibliotecii în educația civică, elaborat de către Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, împreună cu Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, a avut drept scop de a identifica nevoile și gradul de participare și implicare al bibliotecilor publice și al bibliotecarilor în viața politică, socială, economică și culturală a țării. Studiul fiind realizat în baza unui eșantion, ce a constituit 300 de bibliotecari din zonele urbane și rurale, a reușit să identifice următoarele patru domenii ca fiind prioritare pentru bibliotecile publice din Republica Moldova: biblioteca ca spațiu civic; biblioteca ca forum public; biblioteca ca centru de informare civică și biblioteca ca partener în livrarea serviciilor publice.

Rolul participării bibliotecilor a crescut mult în ultimii ani și aceasta impune o schimbare de mentalitate și o modificare a comportamentului civic și politic. În acest sens, rezultatele sondajului arată că 65,4% din bibliotecarii respondenți consideră *în foarte mare măsură importantă* implicarea bibliotecilor publice în viața civică, 25 % în mare măsură și doar 9,6% în mică măsură.

În opinia bibliotecarilor, cele mai des întâlnite modalități de participare a bibliotecilor publice la viața civică sunt: livrarea serviciilor de instruire privind cultura civică (67,3%); organizarea întâlnirilor cu reprezentanți ai instituțiilor publice centrale / locale (55,8%); găzduirea evenimentelor în parteneriat cu alte instituții (75,0%); implicarea bibliotecilor în grupuri de lucru privind luarea deciziilor centrale / locale (25,0%); lansarea inițiativelor de voluntariat (44,2%).

Bibliotecarii conștientizează că angajamentul civic de succes necesită cunoștințe, abilități, valori și motivație pentru a face o diferență în comunitate. Aceasta contribuie la succesul angajamentului civic prin valorificarea capacităților de educație existente pentru a spori gradul de cunoaștere a responsabilității civice și a largi abilitățile de participare.

Cele relatate de bibliotecari, demonstrează că bibliotecile servesc drept educatori civici prin variate aspecte, bazându-se pe practicile lor și experiența ca

educatori comunitari pentru a spori înțelegerea civică, cunoștințele, abilitățile și motivația:

- maximizarea accesului la informații despre oportunități și resurse pentru implicarea civică;
- crearea de baze de date fiabile, accesibile, informative și ușor de înțeles, portaluri comunitare pentru a crește gradul de conștientizare civică;
- conectarea și sprijinirea altor organizații angajate în susținerea educației civice și comunitare pentru a lărgi impactul bibliotecii;
- aducerea educației civice către comunitate, în parteneriat cu actorii-cheie, pentru a ajunge la audiențe ce nu sunt conectate la bibliotecă.

În favoarea, acestui argument, statisticile de bibliotecă evidențiază efortul de educație civică și implicare în bibliotecile publice în diverse oportunități de asistență în dezvoltarea cetățenilor activi din punct de vedere civic. În conformitate cu principiile stipulate în *Legea cu privire la biblioteci*, aprobată la 20 iulie 2017, bibliotecile și bibliotecarii rămân responsabili pentru instituirea pe parcursul vieții și ajută la dezvoltarea cetățenilor capabili să participe activ, asigurând astfel perpetuarea și evoluția pozitivă a cetățeniei active. Bibliotecile publice, susținute de structurile fondatoare, trebuie să creeze spații și oportunități de furnizare de servicii care să asigure prilej de gândire critică, discuții în scopuri educaționale. Exemplele includ instruirea orientată spre cetățean, dezbateră, comunicarea, serviciile și facilitarea dialogului privind politicile publice etc. Desigur, organizarea în același timp a diverselor evenimente care fac oamenii mai conștienți de interesele proprii, dar și responsabilitățile acestora (de ex. ateliere, dezbateri și activități sociale, culturale care implică comunități locale) constituie un punct forte al bibliotecilor publice. Un aspect important al acestui aspect ce e necesar a fi asigurat de bibliotecă este ca informația despre inițiativele publice locale să fie tratată echitabil și echilibrat, cu implicarea activă a cetățenilor în vederea rezolvării problemelor, iar bibliotecarii să fie implicați și să contribuie adecvat la dezbateri constructive. Se desprinde ideea că funcționarii publici nu pot asigura un angajament public efectiv pe cont propriu, astfel bibliotecile sunt o sursă importantă de informare locală.

Respondenții, conștientizează rolul major pe care îl dețin în comunitate, astfel, prin exemplul propriu de participare la vot, implicarea în diverse structuri locale (de ex. participarea la luarea deciziilor la nivel de comunitate, participarea la elaborarea politicilor la nivel local / central; aderarea la organizațiile cu specific de implicare civică; participarea la acțiuni precum mitinguri, marșuri politice, proteste, greve etc.; dezbateri politice; acțiuni de lobby și advocacy în favoarea comunității, dar și a bibliotecii). Participarea la viața civică și politică este foarte importantă pentru bibliotecari. Ea favorizează schimbul de cunoștințe între

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

membrii comunității, deprinderi și aptitudini pe care le pot împărtăși utilizatorilor, influențează asupra creșterii încrederii în forțele proprii, dar și aprecierea obținută din partea membrilor comunității. Participarea bibliotecarilor încurajează membrii comunități să fie mai activi și, desigur, să-și creeze o imagine pozitivă despre aceștia.

Actul democratic are loc atunci când oamenii interesați se angajează în discuții despre problemele ce le afectează viața pentru a produce acțiuni semnificative. Mai mult decât gazdele pentru evenimente, bibliotecile pot fi „începători” de conversație prin identificarea problemelor emergente, stabilirea unor sesiuni de discuție accesibile și de încredere, angajarea unor persoane și organizații potrivite, dar și facilitarea acțiunilor. Conversațiile privind problemele provocatoare cu care se confruntă membrii comunității – cum ar fi schimbarea demografică, diversitatea culturală, lipsa implicării tinerilor în comunitate, lipsa consumului de energie, tratarea impactului șomajului și multe altele – pot contribui la sănătatea civică pe termen lung.

Bibliotecarii menționează că, din păcate, comunitățile uneori nu conștientizează problemele dure sau controversate până când nu ajung la un punct de criză. Bibliotecile pot aduce problemele emergente într-un mediu sigur și imparțial, în care toate opiniile sunt evaluate și auzite. Bibliotecile inițiază, modelează și susțin conversațiile comunității prin: stabilirea discursului public ca o prioritate a bibliotecii oferind resurse dedicate acestui domeniu; crearea de sisteme și procese pentru identificarea regulată a problemelor ce afectează sau vor afecta pe termen lung comunitatea; cunoașterea tuturor părților interesate din comunitate și a intereselor, aspectelor și preocupărilor acestora și construirea de parteneriate care promovează dialogul productiv; angajarea oficialilor locali aleși și invitația la dialog în comunitate pentru a stabili conexiuni și a facilita acțiunile comunitare; crearea capacității de a facilita discuțiile cu privire la aspectele provocatoare, fie prin expertiză internă, fie prin parteneriate strategice etc.

În acest sens, rezultatele studiului arată că participarea bibliotecarilor la viața civică a comunității este vădită: 88,5% au remarcat că participă activ, doar 11,5% au menționat că nu sunt implicați.

Cele mai frecvente modalități de implicare, după părerea bibliotecarilor, sunt: participarea la elaborarea politicilor de nivel local; acțiuni de advocacy la nivel local, susținerea și implicarea privind participarea la vot, instruirea utilizatorilor referitor la promovarea cetățeniei active prin diverse acțiuni civice pentru comunitate, dezbateri publice, mitinguri, întruniri, servicii cu implicare a membrilor comunității, susținerea voluntariatului, campanii de promovare la nivel local și național.

Rezultatele studiului relevă următoarea situație privind raportul dintre *bibliotecă și contribuția acesteia la construirea comunității, bibliotecă și relațiile dintre cetățeni și administrații, bibliotecă și rezolvarea problemelor locale*:

Construirea comunității		
	Construiți un sentiment mai puternic al comunității	55%
	Creșteți liderii comunității viitoare	25%
	Depășiți participanții obișnuiți – aflați ce gândesc diverși oameni	9%
	Depășirea tensiunilor și divizărilor între diferite grupuri	4%
Relațiile dintre cetățeni și administrații		
	Crearea încrederii între cetățeni și administrație	40%
	Implicarea oamenilor în procesul decizional de administrare	20%
	Oferiți oamenilor informații despre politicile și procesele guvernamentale și administrative	18%
	Realizarea deciziilor de politică mai importante, mai potrivite cu ceea ce vrea comunitatea	14%
	Departamentele și agențiile devin mai receptive la sesizările cetățenilor	11%
	Ajutați oamenii să evalueze, dacă distribuția resurselor publice este corectă	5%
Rezolvarea problemelor locale		
	Obțineți soluții mai bune pentru problemele locale	32%
	Încurajați cetățenii să-și dedice timpul și energia lor pentru rezolvarea problemelor locale	17%

Studiul demonstrează că bibliotecile servesc deja ca un pod de conexiune spre cetățeni prin oferirea legăturilor în comunitate – o serie de servicii accesibile și oportunități pentru diverse etnii sau grupuri sociale etc. În plus, bibliotecile asigură acces egal la serviciile comunitare importante. Din programele care au drept scop, susținerea persoanelor fără adăpost, ajutorarea tinerilor în situație de risc, șomeri, cetățenii în vârstă, bibliotecile demonstrează că toți membrii oricărei comunități trebuie să contribuie și să facă parte din comunitate. Crearea conexiunilor este un pas important în lărgirea comunității și bibliotecile au demonstrat că sunt bine poziționate pentru a conduce acest efort.

Rolul bibliotecii ca centru de resurse pentru tineri sau persoane în vârstă implicate în comunitate, reprezintă un exemplu puternic în care sunt stabilite punțile comunității. Bibliotecile au demonstrat, că din ce în ce mai mult ele servesc ca loc de siguranță pentru persoane vulnerabile: să învețe despre noua lor comunitate, accesând resursele comunității, să îmbunătățească abilitățile lor de comunicare, întâlnind diverși oameni, și să se implice în viața comunității. Alte biblioteci s-au stabilit de asemenea ca centre creative, accesibile și interesante pentru tineri prin programe ce sunt adaptate nevoilor, intereselor și noilor stiluri

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

de învățare. De exemplu, deschiderea laboratoarelor sau a centrelor de învățare digitală, concepute să angajeze tinerii în procesul de învățare, socializare și participare civică a lor. Bibliotecile oferă modele noi de învățare și prin aceasta conferă societății credibilitate.

Ca răspuns la deschiderea bibliotecarului, membrii comunității se implică în viața civică, astfel au remarcat: acțiuni de voluntariat; colectare de fonduri și scriere de proiecte; acțiuni de salubritate a comunității; organizarea acțiunilor culturale la nivel de comunitate; crearea consiliilor locale de tineret; crearea sau aderarea la grupuri de inițiativă și ONG-uri; participare la forumuri ale tinerilor etc. Apartenența bibliotecarilor, în cadrul consiliului local, organizațiilor neguvernamentale, organizațiilor ale partidelor politice sau ale partidelor politice; organizațiilor / grupurilor mass-media (școlare, locale, regionale, naționale); grupurilor religioase active; cluburilor / secțiilor sportive; cercurilor, al altor structuri culturale sau grupuri de inițiativă, este puternic corelată cu interesul față de viața socială, culturală, chiar și politică la nivel local. Motivele, care îi determină pe bibliotecari să se implice în viața civică, studiul prezintă următoarea situație: creșterea rolului bibliotecii în comunitate (84,9%); extinderea numărului de utilizatori (71,7%); îmbunătățirea imaginii bibliotecii (77,4%), ameliorarea vieții membrilor în comunitate (39,6%).

Bibliotecarii consideră oportun de a întreprinde pentru facilitarea participării bibliotecilor la viața civică în comunitate: îmbunătățirea atractivității spațiilor, dotarea cu tehnologii informaționale; acordarea asistenței financiare; oferirea literaturii în acest domeniu, livrarea instruirilor etc.

Calitatea ofertelor de implicare civică a bibliotecii este apreciată de către bibliotecari.

Domeniile în care biblioteca trebuie să-și îmbogățească implicarea civică a cetățenilor pot fi menționate: social, economic, cultural, agricol, tehnologic, administrativ, politic, de sănătate, asistență socială etc.

În final, menționăm, că bibliotecarii reticenți se pot întreba dacă angajamentul civic este o parte a misiunii lor sau pune întrebarea autorității lor de a fi acel loc civic. Rapoartele concluzionează că aceasta este o oportunitate neexploatăată la maximum pentru bibliotecii și îi ajută pe aleșii locali să-și asume angajamente, colaborând cu bibliotecile, deoarece prin reducerea apatiei civice și politice, le facilitează o viață mai bună fiecărui membru al comunității.

ANALIZA ROLULUI BIBLIOTECILOR ÎN ATRAGEREA CONCURENȚILOR ELECTORALI, A PARTIDELOR POLITICE ÎN ACTIVITATEA DE INFORMARE A ALEGĂTORILOR

Federația Internațională a Asociațiilor Bibliotecare evidențiază nevoia urgentă de educație civică și implicarea prin intermediul bibliotecilor, ca instituții proactive, de a oferi în mod tradițional oportunități de dezvoltare a cetățenilor. În 2016, a inițiat un program amplu, menit să promoveze și să sprijine rolul pe care bibliotecile îl pot juca în planificarea și punerea în aplicare a Agendei ONU 2030 și a Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD-lor). În conformitate cu principiile sale de bază, bibliotecile și bibliotecarii rămân responsabili pentru instituirea mecanismelor care ajută la dezvoltarea cetățenilor capabili să participe activ la viața civică, dar și politică, asigurând astfel perpetuarea și evoluția pozitivă a sistemului nostru guvernamental și a cadrului legal ca atare. Bibliotecile publice, prin prisma atragerii concurenților electorali, a partidelor politice în activitatea de informare a alegătorilor, spre furnizarea de servicii care dezvoltă oportunități de gândire critică în scopuri civice, pot fi văzute ca instituții, ce se orientează spre cetățean, dezbateri, comunicare, servicii ce facilitează implementarea politicilor publice și construirea de forumuri locale.

Liderii din bibliotecă recunosc nevoia de a angaja, a încorpora și a integra bibliotecile în viața comunităților, școlilor și universităților lor, dacă vor rămâne relevante și apreciate în era digitală. Nicio abordare unică nu poate funcționa pentru fiecare bibliotecă. O multitudine de eforturi relevante oferă modele și exemple care pot crea o nouă narațiune profesională care rezonează împreună cu colegii și membrii comunității prin prisma implicării bibliotecilor în viața politică. Dar fără o coagulare a eforturilor bibliotecilor publice, academice, școlare și speciale, care profită de oportunitățile de a-și angaja comunitățile în moduri autentice și semnificative, fiind echidistante totodată în opțiunile politice, bibliotecile nu vor apărea pe scară largă ca instituții recunoscute ce promovează o democrație puternică. Bibliotecile trebuie să își realinieze programele și serviciile strategice pentru a reflecta nevoile atitudinile și preocupările civice ale comunităților lor specifice și pentru a spori impactul acestora. Hill Chrystie, cunoscută bibliotecară și activistă civică din SUA, menționa: „Dacă ne vom concentra pe utilizatori, părțile interesate și nevoile lor și le vom proiecta în mod continuu, vom fi mai bine poziționați pentru a rămâne angajați în comunitățile noastre, indiferent ce se petrece în jurul nostru”.

Eforturile abundă, când încurajează o cetățenie mai activă. Ele oferă bibliotecilor oportunități ideale de a se angaja în comunitățile lor și de a se alătura forțelor cu numeroase organizații și instituții deja active în consolidarea participării

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

la democrație. Toate tipurile de biblioteci pot crea parteneriate civice cu alte organizații și indivizi care să-și extindă acoperirea și să-i ajute să își îndeplinească misiunea. Aceste parteneriate pot, de asemenea, să creeze noi circumscripții care să extindă și să aprofundeze sprijinul public, să extindă și să diversifice sursele de finanțare și să consolideze implicarea publicului în necesitățile locale.

Repoziționarea bibliotecilor ca agenți de învățare civică se potrivește teoriei și practicii comunitare concepute acum un secol de către John Dewey (1916). Dewey, psiholog american a crezut că oamenii au nevoie de ocazia de a-și împărtăși ideile prin intermediul mai multor mijloace de comunicare pentru a înțelege și a rezolva problemele de zi cu zi împreună. La această formulare, bibliotecile își asumă rolul de factori de încredere. Fie că sunt instituții, ce oferă oportunități de întâlnire „față în față” sau virtuale cu viitorii lideri locali, bibliotecile construiesc comunități de învățare care aduc împreună persoane interesate reciproc în schimbul de informații, învățare și rezolvare problemelor de interes comun. Cetățenii-bibliotecari trebuie să devină mai conștienți de avantajele lor în calitate de conferențieri publici și mai intenționați în dezvoltarea de programe, servicii și spații ce promovează angajamentul public, infuzat și integrat în practica obișnuită și în formarea profesională. Prin facilitarea conversațiilor în comunitate, bibliotecile își pot aprofunda implicarea cu constituenții lor, servind nu numai ca agenți, ci și ca arhitecți ai vieții civice a comunităților lor.

Archibald Macleish, scriitor american, dar și ex-director al Bibliotecii Congresului SUA a afirmat că „bibliotecarii trebuie să devină agenți activi, nu agenți pasivi ai procesului democratic”. Fiind promotoare în susținerea alfabetizării civice și democrației deliberative în întreaga țară, bibliotecile sunt gata să înțeleagă această cauză, să construiască spațiul civic și să-și revendice rolul tradițional. Dacă trebuie să își îndeplinească misiunea civică în epoca digitală, bibliotecile trebuie să găsească modalități active de implicare a membrilor comunității în discursul democratic și în susținerea comunității. Colaborând cu diverși parteneri, bibliotecile de toate tipurile pot reaprinde angajamentul civic, pot promova o participare mai mare a cetățenilor și pot spori rezolvarea problemelor comunității și luarea deciziilor. Căci, așa cum a declarat Douglas Putnam, comentator spotiv că totuși „cetățenia nu este un sport”.

Ce s-a făcut în ultimii ani la nivel global, este că, dacă trebuie să trecem de la exemple sporadice unde cetățenii, fiind în centrul politicii sau a deciziilor față de cetățenii angajați, vom avea nevoie de infrastructură pentru a susține democrația consecventă și angajată comportamental în comunitățile din întreaga țară. Trebuie să existe locații fizice accesibile pentru toți cei din comunitate. Trebuie să existe instituții care sporesc încrederea comunității. Acolo trebuie să fie oameni cu abilități necesare pentru a fi excelenți facilitatori de proces. Va trebui să fie

surse de încredere de informații bazate pe fapte, reprezentând toate perspectivele privind problemele lor. Va fi posibil să aibă acces la tehnologia informației, va trebui să existe un angajament de a fi robust în educația civică, astfel încât oamenii să aibă o experiență vibrantă, afirmând înțelegerea a ceea ce înseamnă să fi cetățean bun. Desigur, nicio instituție dintr-o comunitate nu poate sau ar trebui să fie responsabilă pentru furnizarea tuturor aceste elemente de infrastructură. Dar dacă ați fi fost să numiți o instituție din comunitatea dvs. care ar fi venit mai aproape, aș paria că ar fi biblioteca în partea de sus a listei. Bibliotecile sunt deschise și invită pe toți din cadrul comunității. Ele sunt respectate ca o sursă de informații din toate perspectivele. Sunt de încredere ca fiind neutre în ceea ce privește problemele cu care se confruntă comunitatea și națiunea. Personalul bibliotecii este talentat, angajat și interesat să aducă contribuția în comunitate. Și astăzi bibliotecile din toată țara sunt gata să sporească rolul pe care îl pot juca în viața civică a comunității.

Având încrederea publică, bibliotecile deși deseri sunt subfinanțate, totuși sunt perfecte pentru ca ele să susțină autoritățile locale, astfel fiind ca unul dintre marile motoare ale democrației.

Andrew Carnegie, marele susținător al sistemului de biblioteci publice, a spus atât de elocvent: „Nu este un altfel de leagăn al democrației pe pământ ca biblioteca publică.” Bibliotecile pot și vor juca un rol esențial în asigurarea că vocile oamenilor vor avea locul lor de drept în democrație.

Este important de menționat că biblioteca începe ca un spațiu în abordarea privind implicarea în susținerea campaniilor electorale. Deoarece o bibliotecă este un sigur loc neutru, democrația se poate începe și desfășura acolo. Dar cred este nevoie de o mulțime de lucruri pe toate piesele din comunitățile mici sau mari să recunoască mai întâi biblioteca – ca acel loc neutru cu mare potențial de a ajuta pentru a aduce schimbarea pe care o căutăm ca membri ai comunității.

Cred că oamenii care vin să rezolve probleme reale sau să profite de șanse întâlnesc multe bariere. Dacă ne putem imagina biblioteca și crea acel loc, confortabil și neutru, unde oamenii se pot întoarce în centrul lucrurilor și să preia munca publicului și să rezolve problemele împreună, diferențele alimentate de retorică se vor dizolva.

Este necesar de menționat în acest context, că mass-media digitală ne obligă să ne reconsiderăm modul în care ne gândim la angajamentul civic și cum îl sprijinim. Toate din aceste activități creează oportunități de exprimare a opiniilor despre problemele importante la nivel local, de stat și naționale, și prin prisma bibliotecilor. Atunci când tinerii folosesc mediile digitale în jurul problemelor se simt pasionați în arena politică, ei devin informați și angajați. Aceste metode de implicare ridică, de asemenea, întrebări despre cum tinerii evaluează credibili-

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

tatea a ceea ce citesc și aud de la alții și unde găsec informațiile ei trebuie să ia decizii în cunoștință de cauză.

Deci, educația civică și angajamentul civic sunt în schimbare. Chiar dacă folosim mediul digital sau nu, sub orice formă, bibliotecile rămân instituții civice de bază astăzi și pentru viitor. Înființarea bibliotecii publice a fost într-adevăr pe baza asigurării faptului că fiecare persoană trebuie de-a lungul vieții să aibă oportunități de învățare. Și aceste oportunități nu au fost doar mese și holuri ale bibliotecii, dar și tot capitalul intelectual posibil pe care îl deține, referindu-ne la colecțiile și competențele bibliotecarilor.

Angajarea civică de succes necesită o combinație de cunoștințe, aptitudini, valori și motivație pentru a face diferența și pentru a rezolva problemele comunității. Biblioteca Publică din Calgary a educat alegătorii în legătură cu alegerile municipale din 2010, subliniind ce diferență poate avea un vot și a încurajat angajamentul civic activ și deliberat pe termen lung. Această abordare a inclus organizarea de forumuri pentru candidați, sesiuni de formare pentru blocuri electorale pentru candidații și managerii de campanii și sesiuni de întâlniri cu candidații. Rezultatul a fost o participare la alegeri de 53% în 2010, comparativ cu o medie de 28% în ultimele trei alegeri municipale.

Biblioteca Publică Anchorage din Alaska a combinat educația civică și rolurile de conversație-starter prin efectuarea unei serii de discuții privind *Constituția statului Alaska*. Pe parcursul a nouă întâlniri, cetățenii au explorat fundamentele vieții civice din Alaska și chiar au vorbit cu unele persoane implicate în elaborarea acestei constituții (a fost adoptată la 5 februarie 1956). Ca urmare a acestui efort, mai multe copii ale *Constituției statului Alaska* au fost distribuite.

Biblioteca publică din San Antonio a maximizat interacțiunea cu membrii comunităților din acest oraș, care a permis să găzduiască pe pagina web a instituției site-uri de înregistrare a alegătorilor. Toate filialele bibliotecii au oferit posibilitatea de înregistrare a alegătorilor atunci când se înscriu pentru a împrumuta o carte de la bibliotecă, subliniind rolul bibliotecii ca educator civic.

Democrația are loc atunci când oamenii interesați se angajează în discuții informate despre problemele ce le afectează viața și comunitatea. Bibliotecile conduc aceste discuții și participă la identificarea celor mai importante probleme prin facilitarea acțiunii comunitare.

Experiența bibliotecilor americane este una grăitoare: Biblioteca publică Pima din Arizona propune cu regularitate cetățenilor și aleșilor locali discutarea problemele comunității, construirea relațiilor civice și menținerea legăturilor între cetățeni și lideri aleși. Un set de instrumente elaborat de Asociația de Biblioteci din Arizona oferă îndrumări pentru desfășurarea unor întâlniri reușite cu oficialii aleși, ceea ce reprezintă un indicator important al implicării civice. Bi-

biblioteca Publică din Calgary conduce forumuri dinamice ale comunității în jurul unor probleme-cheie cu care se confruntă comunitatea, cum ar fi durabilitatea, imigrarea, sănătatea și bunăstarea, votul și angajamentul. Seria de întâlniri este concepută pentru a crește gradul de conștientizare a rolului de conducere civic al bibliotecii și de a crea un loc pentru cetățeni în scopul de a explora problemele legate de calitatea vieții.

În Federația Rusă, tradițional, în activitatea bibliotecilor este un parteneriat cu deputații adunărilor teritoriale ale municipalităților, care se dezvoltă în mai multe direcții. Bibliotecile prin acest mod de cooperare acționează în mai multe feluri: deputații se întrunesc în cadrul diverselor întâlniri în spațiile bibliotecilor publice; bibliotecile devin în timpul alegerilor centre de colectare și prelucrare analitică a ordinelor electorale; bibliotecile se implică în organizarea meselor rotunde pe subiecte electorale, întâlniri cu candidații la funcția de consilieri locali; centre de informare a populației în perioada campaniilor electorale. Experiența notabilă au căpătat bibliotecile din Perm, regiune care în timpul campaniilor electorale în cadrul Zilelor deputaților a organizat o „linie directă” între alegători și parlamentari în spațiile bibliotecii. Ulterior bibliotecile publice au găzduit instruirii (lecții juridice pentru alegători).

Biblioteca Publică din Udmurtia a demonstrat o experiență inedită pentru nevăzători, dezvoltând și implementând împreună cu Comisia electorală regională un proiect cu privire la drepturile electorale ale cetățenilor cu nevoi speciale. Materialele de informare au fost pregătite pe buletinele de vot în format sonor și alte formate accesibile acestor persoane. Totodată, în perioada dintre alegeri s-au luat măsuri pentru îmbunătățirea culturii juridice a alegătorilor.

Aceste exemple demonstrează că biblioteca publică oferă un spațiu civic, unde publicul poate găsi tot felul de informații privind alegerile locale, sistemul de vot, pot găzdui întâlniri unde vor împărtăși interese similare și inițiază subiecte ce îngrijorează membrii comunității, dar urmăresc ceea ce cred ei că se poate soluționa cooperând. Aceasta demonstrează că biblioteca este singura instituție a cărei funcții este de a asigura libertatea schimbului de informații și idei. În calitate de bibliotecari, avem posibilitatea de a împărtăși cunoștințele, expertiza noastră și angajamentul de a crea o societate informată făcând biblioteca un jucător central în procesul electoral.

Astăzi bibliotecile sunt, de asemenea, în centrul multor situații provocatoare care se focusează pe probleme de politică publică. Libertatea intelectuală, incluziunea digitală, drepturile de autor, intimitatea, filtrarea și telecomunicațiile sunt doar câteva. Perioada electorală ne oferă o oportunitate minunată de a educa publicul, candidații și mass-media cu privire la aceste probleme. Este salutar, dacă biblioteca va oferi idei despre modul în care biblioteca poate constitui o

resursă electorală pentru comunitate și modul în care bibliotecile pot folosi perioada electorală pentru a-și promova propriile probleme. Bibliotecile reprezintă piatra de temelie a democrației. Astfel, bibliotecarii pot participa activ la promovarea mai multor cetățeni în procesul electoral din comunitate.

ANALIZA ROLULUI BIBLIOTECILOR CA CENTRU DE INFORMARE ȘI EDUCARE A PUBLICULUI ÎN EFECTUAREA UNEI ANALIZE A EXPERIENȚEI INTERNAȚIONALE PRIVIND ROLUL BIBLIOTECILOR ÎN PROCESUL EDUCAȚIEI CIVICE

Biblioteca este un loc sigur și neutru, democrația poate avea loc acolo. Dar este nevoie de mult mai mult, astfel se scoate în evidență faptul că comunitățile noastre să recunoască mai întâi că biblioteca e acel loc cu mare potențial de a ajuta și a aduce schimbarea pe care o căutăm să o valorificăm.

În timp ce privim spre viitor, conștientizăm că angajamentul civic și construirea unor comunități puternice va continua să fie cel mai important rol al bibliotecii publice, așa cum este ea de-a lungul istoriei.

Gândindu-ne la biblioteca viitorului, acesta este un loc care merge mult dincolo de cărți. În măsura în care biblioteca își poate păstra istoria, cu resurse relevante și conectează oameni și nevoile acestora va continua să fie un loc la care oamenii mereu se întorc. În acest context și un lider de bibliotecă, orientat spre viitor și care își poziționează instituția pe piața competitivă, biblioteca va continua să fie o instituție relevantă în cadrul comunității.

Bibliotecile din diferite țări fac deja o ofertă echitabilă, fiind ele însele ca spații neutre pentru întâlniri civice. Vom analiza, experiențele câtorva biblioteci, care au exersat experiența angajamentelor civice, printr-o gamă vastă de servicii. Veți observa, că bibliotecile demonstrează că pot fi spații civice, bibliotecile acționează ca forumuri publice, bibliotecile reprezintă centre de informare civică, bibliotecile dețin potențial de alfabetizare civică, bibliotecile pot fi în calitate de parteneri solizi în promovarea cetățeniei active și, în final, bibliotecile constituie o platformă reală pentru diverse comunități de învățare.

Federația Rusă

Timp de mai mulți ani, la nivel municipal al bibliotecilor municipale din Omsk, autoritatea locală sprijină în mod activ și dezvoltă parteneriate. În 2010, a fost implementat proiectul *Cultura de informare a angajaților municipali*, al cărui scop a fost îmbunătățirea competenței profesionale a angajaților municipali din Omsk în utilizarea tehnologiilor informaționale moderne. Partenerii din proiect au fost: Departamentul administrativ al Administrației orașului Omsk,

Agencia Municipală „Managementul tehnologiilor informației și comunicațiilor”, reprezentant regional al rețelei „ConsultantPlus” etc. Ca rezultat al proiectului, până la sfârșitul anului 2010, la 132 de ateliere de lucru au fost instruiți 817 de angajați de la administrațiile a cinci raionale din sistemul primar al orașului Omsk, 14 departamente, șapte departamente ale administrației orașului, inclusiv Comisia electorală.

Statele Unite ale Americii

Bibliotecile din SUA sunt calificate în mod unic pentru a crea punți de comunicare prin conectarea grupurilor care pot avea puține lucruri în comun și ajută la angajarea grupurilor izolate. Bibliotecile publice din orașele Pima, Hartford și Brooklyn furnizează o gamă largă de servicii pentru imigranți pentru a se conecta cu comunitatea. Programele de bibliotecă sunt concepute pentru a educa imigranții, pentru a le facilita accesul la servicii, a le ajuta să navigheze în internet pentru a-și găsi un serviciu, le oferă susținere în informarea privind obținerea vizelor de trai pentru a continua să muncească și a construi capital social și relații de încredere în comunitate.

Biblioteca Publică din orașul Jefferson a lansat un proces cuprinzător de evaluare comunitară pentru a-și consolida capacitatea de a se conecta cu comunitățile pe care le servește și de a conduce rezolvarea problemelor comunității. Într-un mod specific, Biblioteca din Contra Costa a folosit nevoia de a avea o nouă filială a bibliotecii pentru a ridica profilul instituției în comunitate și pentru a forma o nouă viziune a acesteia. Mai mult de 4000 de rezidenți au participat la evaluări, sondaje, focus grupuri și interviuri pentru a construi o nouă bibliotecă care ar fi un centru pentru învățarea pe tot parcursul vieții și un punct civic pentru toată lumea.

România

În perioada iulie 2014 – aprilie 2016, Fundația „Progres” din România, a implementat *Al treilea spațiu al cetățeniei active* printr-un proiect finanțat în cadrul Programului *Fond ONG Romania*, ce a vizat dezvoltarea unui sistem complet de facilitare a participării civice prin: crearea de spații care să protejeze și să promoveze valorile democratice („cuiburi ale democrației”), formarea de cetățeni activi și consolidarea comportamentelor civice ale acestora prin analizarea performanței din sectorul public. Printre obiectivele proiectului, Fundația a reușit să formeze o rețea națională de formatori în domeniul cetățeniei active (bibliotecari formatori din biblioteci publice județene); formarea și pregătirea a 14 grupuri de acțiune civică (GAC) constituite din membri ai ONG-urilor și cetățeni din 14 județe; amenajarea în 14 biblioteci județene din țară a 14 democracy-nests (cuiburi ale democrației), spații de protecție, promovare și exercitare a valorilor democratice; deprinderea membrilor GAC de a participa la viața comunității prin

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

realizarea a 28 de audituri de integritate – 14 pentru instituții publice locale și 14 pentru un serviciu public din aceeași localitate; încheierea a 14 memorandumuri cu ONG-uri locale sau cetățeni de preluare a coordonării activității celor 14 cuiburi ale democrației din cadrul bibliotecilor județene în vederea asigurării unei participări civice sustenabile.

Beneficiarii finali ai proiectului respectiv au fost cetățenii din 14 comunități urbane din România pentru care proiectul a fost implementat în două etape. Într-o primă etapă (noiembrie 2014 – noiembrie 2015), metodologia proiectului a fost testată în șapte județe poziționate strategic în toate regiunile de dezvoltare a României: Brașov, București, Cluj-Napoca, Constanța, Gorj, Hunedoara și Suceava prin medierea bibliotecilor județene partenere în proiect. În a doua etapă a proiectului (februarie 2015 – februarie 2016) s-a lucrat cu încă șapte biblioteci publice județene, câte una din fiecare regiune de dezvoltare, astfel încât implementarea sistemului de facilitare a participării democratice a fost testată în numeroase locații și să fie relevantă pentru un transfer la nivel național. În final, în fiecare dintre cele 14 biblioteci publice, s-a implementat sistemul de facilitare a participării publice și s-a desfășurat respectând următorii pași: s-a creat un program de învățare a cetățeniei active prin transfer de know-how din partea Fundației „Civis Polonus” (Polonia); s-a creat o rețea națională de formatori în domeniul cetățeniei active, folosind centrele de formare din 14 biblioteci județene ca noduri de rețea pentru învățare comunitară; s-au selectat câte 15 voluntari / comunitate (membri ONG, funcționari publici, reprezentanți mass-media, alți cetățeni) în vederea dezvoltării competențelor acestora în domeniul cetățeniei active; s-au amenajat – cu participarea voluntară a celor 15 cetățeni – a câte un cuib al democrației în incinta bibliotecilor județene, după modelul „cuibului de lectură” (reading nest) de Mark Reigelman; s-au constituit voluntarii selectați în 14 grupuri de acțiune civică (GAC); s-au exersat comportamentele de participare civică a membrilor GAC prin aplicarea unor instrumente specializate (audituri ale integrității); și s-a asigurat practicarea cetățeniei active în mod sustenabil prin susținerea membrilor GAC în a-și planifica activitatea pe termen lung.

În etapa de încheiere a proiectului (februarie 2016 – aprilie 2017) a avut loc transferul la nivel național, prin selecția și pregătirea de noi formatori în domeniul cetățeniei active din alte 26 de biblioteci județene și prin organizarea unei conferințe finale pentru 100 reprezentanți ai societății civile ce pot folosi experiența și resursele create în proiect pentru dezvoltarea de noi inițiative. Printre cele mai importante rezultate ce au fost atinse menționăm: amenajarea a 14 cuiburi ale democrației („agore” comunitare) în spațiile puse la dispoziție de bibliotecile județene partenere în proiect; dezvoltarea unui curs de cetățenie activă și transferul acestuia în portofoliul centrelor de formare, ce există în fiecare biblioteca județeană; formarea unei rețele de facilitatori / formatori în domeniul cetățeniei

active (40 de bibliotecari instruiți la nivel național); instruirea a 210 cetățeni și reprezentanți ONG în domeniul practicării cetățeniei active și constituirea acestora în 14 grupuri de acțiune civică funcționale; realizarea a 28 de audituri de integritate pentru 14 autorități publice locale și 14 servicii publice descentralizate.

Menționăm că aceeași experiență a fost implementată și în Republica Moldova în perioada august 2016 – septembrie 2017, de către Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova în parteneriat cu Fundația „Progres” (România) sprijinit financiar de Ambasada Regatului Țărilor de Jos în cadrul Programului *MATRA* în cinci biblioteci raionale (Briceni, Ungheni, Rezina, Leova și Hâncești) și una municipală (Chișinău).

Portugalia

Cunoștințele civice reprezintă o arie pe care bibliotecile trebuie să le dezvolte. În Portugalia, în Biblioteca Municipală Seixal, bibliotecarii s-au concentrat asupra dezvoltării alfabetizării juridice a copiilor și adolescenților cuprinși cu vârste între opt și 13 ani și funizat activități de livrare a informației și de formare a cetățeniei, dobândirea de competențe informative și oportunități de a interacționa și exprima propriile lor viziuni.

În 2007, biblioteca a inițiat un program de alfabetizare a cetățenilor printr-un program *Drepturile pentru drept? (Direitos por Direito?)*. Un proiect care a demonstrat importanța pe care o acordă bibliotecile dezvoltării domeniului cetățeniei active prin prisma cunoașterii legislației, relevanța alfabetizării pentru cetățenie, care este una dintre bazele drepturilor omului, a practicilor de cetățenie activă, a dezvoltării sociale și culturale bazate pe principiile și valorile democrației. Copiii și tinerii au aderat la diverse inițiative de promovare timpurie a cunoașterii drepturilor omului ca drepturi și libertăți fundamentale ale tuturor ființelor umane care permit oamenilor conștienți și informați să participe activ în societate. Deoarece proiectul de stimulare și creștere a alfabetizării s-a bazat pe logica și conceptele serviciilor educaționale, centrate pe construire, biblioteca a elaborat un „kit educațional” textual și multimedia, care a fost elaborat prin prisma organizării atelierelor de lucru în școli în vederea poziționării elevilor în acest domeniu. Proiectul a promovat interacțiunea, participarea critică și activă a participanților la un proiect deschis ce a încorporat experiențele progresiste ale tinerilor care participă la acțiuni civice. Acestea conferă o semnificație etică, o valoare a cetățeniei și un sentiment de responsabilitate comună în viața colectivă.

Prin promovarea alfabetizării civice bibliotecile au reușit să expună, analizeze și reflecte conceptele privind drepturile omului; promovarea reflecției și a dezbaterii privind drepturile omului ce transpun conceptele care sunt inerente comunicării, predării și plan de exprimare; crearea unui spirit de cetățenie, o reflecție critică și o responsabilitate cu privire la practica drepturilor omului

paradigmele demnității și coeziunii în societățile noastre; stimularea reflecției, a cercetării, a selecției și a producției de conținut și de a le oferi motivația necesară sprijin și vizibilitate; precum și contribuirea la calificarea culturală și civică, care asigură un proces de democratizare a cetățeniei informației, cultură și cunoaștere în perspectiva unei formări integrale a indivizilor și consolidarea și amplificarea acestei experiențe active.

Republica Moldova

Biblioteca pledează pentru cultura juridică: inspiră, consolidează

Anul 2013 a fost marcat de lansarea și implementarea proiectului *Biblioteca pledează pentru cultura juridică: inspiră, consolidează*, susținut de Ambasada SUA în Republica Moldova, desfășurat prin intermediul programului de granturi pentru susținerea inițiativelor democratice. Acest proiect a inclus organizarea de către Biblioteca Publică de Drept, filială a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” a unei serii de lecții publice pe diverse teme actuale din domeniul juridic pentru a sensibiliza comunitatea de a lua partea la luarea deciziilor locale prin îmbunătățirea culturii juridice, având ca invitați specialiști în acest domeniu.

Ca metodă inovativă biblioteca a oferit acces online la lecțiile publice care au avut loc în cadrul proiectului prin intermediul platformei *Ustream*: <http://www.ustream.tv/channel/hasdeu1>.

Lecțiile publice s-au axat pe următoarele tematici: *Drepturile de autor, avantaje, dezavantaje; Principiile statului de drept conform standardelor CEDO; Dreptul la libertate, art. 5 CEDO; Principiile statului de drept conform standardelor CEDO, Despre statul de drept; CEDO și art 5 din Convenție pe înțelesul tuturor; Presa – puterea a patra într-un stat de drept*. Această inițiativă, a avut priză la public, astfel Biblioteca Publică de Drept, a extins gama de tematici, propunând celor interesați următoarele subiecte: *Cele trei tipuri de contracte frecvent utilizate în practica întreprinderilor; Principii generale ale Convenției europene pentru apărarea drepturilor fundamentale ale omului; Contractele privind drepturile de autor încheiate dintre salariat și angajator, avantaje și dezavantaje; Приемлемость доказательств, добытых с нарушением статьи 3 ЕКПЧ: перекрестные аспекты статей 3 и 6 ЕКПЧ сквозь практику ЕСПЧ* etc. Aceste lecții au sporit vizibilitatea bibliotecii, ca instituții de promovare a cetățeniei active, iar ca urmare a crescut și numărul de utilizatori ai bibliotecii.

Al treilea spațiu al comunității

Acest proiect a avut drept scop formarea de cetățeni activi și amenajarea, în șase biblioteci publice raionale a unor spații – „cuiburi ale democrației” ce încurajează deprinderea comportamentelor civice, dezbaterea problemelor locale și luarea de inițiativă pentru soluționarea acestora. Cuiburile democrației con-

stiuie spații de întâlnire și dezbateri cetățenească, inovative, moderne, realizate prin design participativ în cadrul bibliotecilor publice, cu acces liber pentru toți membrii comunității.

În cele cinci biblioteci raionale: Biblioteca Publică din or. Briceni, Biblioteca Publică „Mihai Eminescu” din or. Rezina, Biblioteca Publică „Dimitrie Cantemir” din or. Ungheni, Biblioteca Publică „Antonie Plămădeală” din or. Hîncești, Biblioteca Publică „Valeriu Matei” din or. Leova, Biblioteca Publică „Andrei Ciurunga” din or. Cahul și în Biblioteca Publică de Drept din mun. Chișinău, în care au avut loc amenajări ale cuiburilor democrației, formarea cetățenilor în domeniul democrației participative, practicarea cetățeniei active. Printre rezultatele proiectului – au fost formate și pregătite șase grupuri de inițiativă civică (GIC) formate din opt membri-voluntari ai ONG-urilor și cetățeni, care au participat la inițierea a șase acțiuni civice; au fost create șase „cuiburi ale democrației”, spații de protecție, promovare și exercitare a valorilor democratice; și au fost formați șase formatori-bibliotecari din șase biblioteci publice raionale în domeniul cetățeniei active prin aplicarea metodologiei deținute de Fundația „Progres”. Proiectul *Al treilea spațiu al comunității* a fost implementat în perioada august 2016 – septembrie 2017 de către Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova (ABRM) în parteneriat cu Fundația „Progres” (România) și sprijinit financiar de Ambasada Regatului Țărilor de Jos în cadrul Programului *MATRA*.

ELABORAREA DE PROPUNERI ȘI RECOMANDĂRI ÎN VEDEREA ÎMBUNĂTĂȚIRII ACTIVITĂȚII BIBLIOTECILOR PENTRU EDUCAȚIA CIVILĂ DIN REPUBLICA MOLDOVA

Bibliotecarii sunt dornici să își asume un rol în dezvoltarea civică, bibliotecarii dețin capacitatea de a-și revitaliza comunitățile și a promova valorile democratice. În timp ce bibliotecile publice sunt bine recunoscute pentru rolul lor în promovarea accesului la o diversitate de idei și informații utile, multe sunt bine poziționate pentru a le extinde rolul civic prin facilitarea schimbului și împărtășirii acestor idei.

De ce? Pentru că aceste biblioteci oferă spații confortabile, primitoare, neutre și sigure – spații democratice în care cetățenii pot lucra împreună pentru a rezolva probleme publice. În aceeași ordine de idei, bibliotecarii pot convoca și modera forumuri deliberative ca un serviciu de educație cetățenească. O altă abordare oferă miniforumurile de scurtă durată cu discuții ulterioare în sălile bibliotecii. Paginile web, blogurile bibliotecilor sau alte platforme și / sau discuții online, pot completa discuțiile offline.

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

Multiple sunt ofertele bibliotecilor de a se implica în promovarea cetățeniei active. Bibliotecile publice pot angaja, de asemenea, comunitățile lor în dialogul civic prin citirea unei singure cărți cu un mesaj social. Știm cu toții că reflecția este o componentă-cheie a eficacității serviciului și angajamentului civic. Lectura cărților cu mesaje-invitație la angajamentul social pot deveni o garanție pentru a stimula o conversație între membrii comunității în soluționarea anumitor probleme din comunitate. Experiențele de citire colectivă sunt instrumente ideale pentru bibliotecarii din bibliotecile publice să-și angajeze comunitățile într-un schimb de idei provocator.

Multe biblioteci servesc corect colecțiile sale ca surse, care oferă informații civice și guvernamentale. Iar datorită noilor tehnologii, aceste biblioteci oferă accesul public la numeroase baze de date guvernamentale, site-uri web și servicii. Experiența bibliotecilor publice demonstrează că pot oferi servicii variind de la asistență pentru completarea cererilor de locuri de muncă, până la depunerea cererilor de șomaj, la înscrierea la vot și interacțiunea cu reprezentanții consiliilor locale și funcționari din alte structuri publice.

Prin promovarea interactivității prin rețele sociale, prin e-mail și altele instrumentele online, bibliotecarii pot crea instituții publice mai deschise și mai transparente și împuternicirea cetățenilor să se conecteze direct între ei, cu legislatorii. Împreună cu inițiative ale unor parteneri locali bibliotecile promovează mai mult participarea civică la guvernare, bibliotecile își pot reinventa rolul de agenți de acces în antreprenori civici, facilitând interacțiunea dintre comunitatea locală și oficiali pentru a modela politica publică și aprofunda discursul național.

Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, fiind inspirată de Asociația Bibliotecarilor din SUA, poate să construiască un cadru de învățare cum să ofere instruire în alfabetizarea civică. Experiența bibliotecarilor americani sugerează că o astfel de platformă educațională să se bazeze pe trei componente:

- participarea eficientă la viața civică prin cunoașterea modului de a rămâne cetățeanul informat și să înțeleagă procesele guvernamentale;
- exercitarea drepturilor și obligațiilor cetățeniei la nivel local, național, internațional și la nivel global prin sesiuni de informare;
- înțelegerea implicațiilor locale și globale ale deciziilor civice.

Colaborând între ele, bibliotecile, pot spori capitalul social al unei comunități, adezivul care leagă oamenii împreună și construiește podurile într-un mod pluralist și vibrant într-o societate civilă. Provocarea pentru bibliotecile este de a le extinde capitalul social prin extinderea participării publicului la democrație. Pentru a realiza astfel de obiective, bibliotecile nu trebuie să activeze singure, ele trebuie să creeze parteneriate civice cu acele persoane, organizații și instituții

deja angajate în consolidarea participării la democrație, ambele în comunități mici sau mari.

Bibliotecarii pot participa prin eforturi comune pentru stimularea democrației deliberative prin colaborarea cu organizații nonguvernamentale sectoriale. Crearea unei baze largi de sprijin are rolul de a răspândi volumul de muncă și prevenirea epuizării voluntarilor angajați. Bibliotecile trebuie să recruteze voluntari, care pot consolida parteneriatele prin implicarea civică – indivizi precum administratorii de școli și profesorii, având facultate cu subiect sau experiență în construirea societății civile. Un alt partener de luat în considerare este mass-media. Jurnaliștii sunt adânc implicați în viața civică și pot aduce beneficii semnificative ce acoperă activitățile și evidențiază o imagine pozitivă a bibliotecilor.

Cu interes reînnoit în promovarea alfabetizării civice și a democrației deliberative în întreaga țară, bibliotecarii sunt gata să înțeleagă această cauză, să construiască spațiul civic și să transcendă rolul lor tradițional. În legătură cu noile funcții pe care și le asumă biblioteca secolului XXI, ea poate să-i împărtășească pregătirea liderilor pentru o lume din ce în ce mai complexă și mai divizată.

Dacă vor să își îndeplinească bibliotecile misiunea lor civică în epoca informațională, trebuie să găsească modalități active de a se angaja pentru a încuraja implicarea lor în democrație. Bibliotecile pot promova o nouă generație dedicată de cetățeni gata să participe și să se implice în rezolvarea problemelor comunității.

Pentru a face acest lucru, bibliotecile trebuie să își asume sensibilizarea cetățenilor cu privire la angajamentul civic și responsabilitatea civică prin inițiative educaționale nonformale; să identifice problemele comunitare de interes comun și să creeze forumuri pentru schimbul de opinii și elaborarea strategiilor de acțiune; să invite diverse persoane, inclusiv oficiali ai guvernului / consiliului local, precum și ai organizațiilor cu perspective diferite, pentru a construi comunități mai puternice; să depună eforturi vizionare pentru a dezvolta competențe incluzive membrilor comunității. Doar așa, într-o lume a comunității, bibliotecile locale au un rol unic și puternic.

În final, bibliotecile reprezintă piatra de temelie a democrației. Vă îndemn să participați activ la promovarea rolului de participare a mai multor cetățeni la procesul de exersare a democrației în localitățile din republica noastră. Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, a pledat deja pentru a fi parte a Strategiei de Dezvoltare a Societății Civile din Republica Moldova și Planului de Acțiuni (2017–2020) prin informarea și educarea spiritului civic și inițiativei civice la nivel comunitar și instruirea reprezentanților comunității de către personalul de specialitate din bibliotecile publice.

Listă bibliografică:

¹. KRANICH, Nancy C. Academic Libraries as Hubs For Deliberative Democracy. In: *Journal of Public Deliberation*. 2010, Vol. 6: Iss.1, Article 4. Available at: <http://www.publicdeliberation.net/jpd/vol6/iss1/art4>

². SUNG, Hui-Yun. An exploration of the essential elements of community engagement in public libraries 2012. Available at: <http://www.publicdeliberation.net/jpd/vol6/iss1/art4>

Referințe bibliografice:

Bibliotecile Publice Teritoriale din Republica Moldova: Indicatori statistici și de performanță (relaționali) 2015-2016 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova, dir. gen.: Elena Pintilei; resp. de ediție: Vera Osoianu; elaborare: Ecaterina Dmitric, Ludmila Corghenci (text), Valentina Popa (indicatori statistici). – Chișinău, 2017 (Centrul editorial-poligrafic, BNRM) – 46 p.

ROLUL BIBLIOTECILOR ÎN PROCESUL EDUCĂRII CIVICE

Cercetare realizată
de conf. univ., dr. Lidia Kulikovski

Cuprins

1. Introducere. Privire de ansamblu asupra rolului comunitar al bibliotecii publice.
2. Analiza impactului Programului Novateca de modernizare a bibliotecilor publice din Republica Moldova.
 - 2.1. Viziune, Misiune și valori.
 - 2.3. Formarea capacității de modernizare a activității bibliotecilor. Dezvoltarea competențelor sociale și civice.
3. Rolul bibliotecii în societatea contemporană.
 - 3.1. Impactul și beneficiile bibliotecii moderne. Modelul Centru comunitar.
4. Utilizatorul bibliotecii moderne. Implicarea în dezvoltare comunitară și educație civică.
5. Rolul bibliotecii publice în campaniile electorale.
6. Experiența țărilor CSI în procesul de educație civică.
7. Concluzii
8. Recomandări

1. Privire de ansamblu asupra rolului comunitar al bibliotecii publice

Bibliotecile publice sunt instituții comunitare cu spirit civic. Afirmăția se sprijină pe faptele, activitatea bibliotecilor, pe cele pe care le cunoaștem din mass-media și pe cele la care participă nemijlocit influențând deciziile locale, politice, pe rolul lor de actor comunitar care promovează oportunități de atragere și implicare a cetățenilor în programe comunitare, culturale sau de alt fel sporind participarea și incluziunea în comunități.

Viziunea, misiunea, scopurile și obiectivele bibliotecilor moderne cuprind teme comune comunitare – lectură și cultură, cetățenie activă, dezvoltare comunitară – și sunt concentrate pe: prioritatea de a oferi oricând, oricui, indiferent de timp și spațiu, informație, educație, ajutor. Prin activitatea desfășurată bibliotecile publice și-au dovedit rolul pe care-l au în dezvoltarea comunitară. Statisticile plasează bibliotecile în categoria celui mai utilizat, fizic și on-line, serviciu public din comunitate – peste 8 mln (8191,7) vizite anual. Statisticile demonstrează că bibliotecile sunt parte a vieții multor cetățeni – 833,6 mii de utilizatori activi, 23,4% din totalul populației, inclusiv 356,7 mii de copii până la 16 ani. Cifre ce demonstrează că mai mulți cetățeni vizitează bibliotecile decât muzeele, teatrele, cinematografele, cu mult trece numărul vizitelor la bibliotecă pe cele de la discoteci, sălile de forță și alte servicii publice sau de divertisment. Permisul la bibliotecă este pașaportul cetățeanului de acces la informare, educare, carieră, divertisment și implicare în activitățile civice organizate în incinta bibliotecii sau organizate de bibliotecă în afara zidurilor ei. Astăzi bibliotecile publice asigură egalizarea accesului tuturor cetățenilor la colecții diverse ca format și conținut, la internet cu viteză mare, și la un spectru satisfăcător de servicii electronice.

Conform datelor statistice¹, la 1 ianuarie 2017 în Republica Moldova funcționau 1 343 de BPT, aflate în subordinea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, dintre care: 1 188 (88,5%) activează în localități rurale; 116 (8,6%) în orașe; 37 (2,8%) în municipiile Chișinău și Bălți.

Prin furnizarea unui spectru distinct de servicii bibliotecile contribuie la fortificarea morală a localităților servite, considerată ca o contribuție la dezvoltarea comunitară. Ca instituție comunitară și partener comunitar, bibliotecile tratează dezvoltarea comunitară ca prioritate. Poziție strategică a bibliotecilor în comunitate este recunoscută și considerată ca centru comunitar. Asigurând servicii integrate aliniate la agenda comunitară bibliotecile

¹ *Indicatori statistici și de performanță (relaționali) 2015-2016. Accesat 25.11.17* <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Bibliotecile-Publice-Indicatori-statistici-2015-2016.pdf>

conlucrează cu foarte multe instituții locale, servesc ca punct de acces gratuit la Internet, oferă asistență și instruire pentru formarea competențelor IT și Internet-ului.

Dezvoltarea comunitară este un subiect prioritar al managementului bibliotecar. În susținerea dezvoltării comunitare biblioteca menține și dezvoltă o nouă modalitate de comunicare și instruire a bibliotecarilor prin diverse dialoguri și dezbateri profesionale. De exemplu: la Biblioteca Municipală Chișinău are genericul „Biblioteca B.P. Hasdeu, suport informațional pentru comunitatea chișinăuiană: servicii și programe”. Tot la această instituție un alt mecanism de susținere a comunității prin servicii de bibliotecă este programul de instruire „Adaptarea BM la necesitățile comunității chișinăuiene”. Această tematică o regăsim și în programele de instruire a bibliotecarilor din bibliotecile raionale. Întâlnim tematica cetățenie activă și dezvoltare comunitară și în biblioteci de cartier ca biblioteca „Liviu Rebreanu” care a organizat o masă rotundă „Colaborarea și relaționarea bibliotecii cu comunitatea”, la care s-au dezbătut probleme de relație a bibliotecii cu membrii comunității, cu APL, cu alte instituții comunitare în scopul educării civice a cetățenilor. Se regăsește și în activitățile Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova ca subiect al conferințelor ca „Biblioteci naționale și publice: comunitate, colaborare, conexiune”, care a demonstrat implicarea bibliotecilor publice în diversificarea serviciilor informaționale și educaționale ca contribuții la crearea unor comunități puternice. Tematica a suscitat interes sporit pentru experiențele reprezentative și inovative prezentate, accesibile pentru a fi implementate în alte biblioteci. Dintre prezentări evidențiem: „Provocarea generației „Millennials” pentru bibliotecile publice (președintele ABRM, M. Harjevschi); „Biblioteca conectează comunitatea: servicii și oferte” (Angela Zatic, Bravicea, Călărași; „Centru social comunitar – biblioteca publică (Galina Căruță, Zorile, Orhei); „Tinerii promovează comunitatea on-line” (Natalia Lascov, Telenești); „Eco începe cu tine” (Lidia Rusu, Ialoveni); „Biblioteca publică cu impact în comunitate” (Rodica Secrieru, Gherman, Ungheni); „Tendențe actuale de valorificare a memoriei locale: cazul Bibliotecii publice Crihana Veche” (Maria Cudlenco); Dezvoltarea comunitară, educația civică a membrilor comunității, implicarea bibliotecilor în inițiative comunitare și lansarea inițiativelor de către biblioteci orientate spre îmbunătățirea mediului, implicarea cetățenilor în luarea deciziilor; educarea participativă a cetățenilor, dezvoltarea sentimentului de apartenență comunitară, participarea la guvernare prin luări de poziție, soluții, propuneri, sugestii sunt alte aspecte abordate de către bibliotecari în cadrul reuniunilor profesionale.

Bibliotecile susțin o vastă acțiune de scanare (studiu, diagnostică și analiză a dezvoltării demografice, sociale) a comunităților complementată și aprofundată cu multe studii și cercetări în scopul permanentei cunoașteri a

necesităților și cerințelor informaționale, culturale, educaționale, de socializare a comunității chișinăuene. Efectuate sistematic, studiile ne permit o cunoaștere mai bună a necesităților utilizatorilor, influențează benefic politica de resurse, tematica ofertelor, determină concordanța dintre cerere și ofertă. Doar cunoscând comunitatea, utilizatorul și cererea lui, bibliotecile pot să-și îndeplinească optim funcția, pot fi capabile să satisfacă interesele și necesitățile membrilor comunității, poate asigura drepturile utilizatorului la libera alegere a serviciilor și produselor oferite, ținând cont, totodată, de importante caracteristici precum calitate, condiții și modalități de livrare, ritmul în care se introduc noile informații, disponibilitate și, nu în ultimul rând, gratuitate. **Rezultatele cercetărilor ne permit să identificăm cu exactitate locul și rolul bibliotecii în viața comunității. Sintezele acestor cercetări ne ajută să ne formăm o imagine obiectivă și exactă asupra situației din biblioteci și comunități, concluziile servind la menținerea sau modificarea politicilor bibliotecare, la ameliorarea și amplificarea unei activități mai eficiente.**

Astfel, bibliotecile (1) implică cetățenii în viața culturală și civică a comunității, prin organizarea și conducerea forumurilor pe subiecte de interes public și civic, cultural; (2) contribuie la îmbunătățirea vieții cetățenilor prin furnizarea accesului liber și gratuit la idei, discuții, dispute, dezbateri cu oameni publici, politici, decidenți, reprezentanți ai culturii, specialiști în dezvoltare comunitară, literară, autori și evenimente; (3) clădește parteneriate puternice și organizează sau participă la evenimentele și activitățile comunitare (politice, sau culturale) din orașe, sectoare, sate, periferii; (4) tezaurizează, prezervă, valorifică și promovează patrimoniul scris și cultural prin dezvoltări, cercetări, elaborări, digitizări, valorificări și expuneri ale colecțiilor sale speciale și rare; (5) oferă opțiunii de acces convenabil la servicii prin extinderea programelor de funcționare, furnizarea accesului la conținut via telefonie mobilă, traducerea materialelor bibliotecii în alte limbi; (6) continuă să joace un mare rol în viața civică a comunităților și rămân relevante necesităților comunității pe care le servesc.

Un rol important de catalizator în dinamizarea activității comunitare l-a jucat Programul Novateca care în cinci ani de activitate a transformat bibliotecile în centre comunitare active, acționând ca mediatori și coordonatori, asigurând accesul la informațiile comunitare cu o acoperire foarte largă și accesibilă a tuturor aspectelor vieții comunității locale:

- bibliotecile creează și oferă spații în care comunitatea se exprimă, expune, întâlnește, studiază, distrează, lecturează, creează, discută, dezbate, ajutându-le să dea sens comunității;
- pun la dispoziție pe toate căile, fizic și virtual, stocul de materiale și re-

surse informaționale pentru chișinăuieni;

- sporește continuu furnizarea serviciilor cu valoare adăugată alături de cele tradiționale;
- înrolează forță profesională tânără, competentă, care animă serviciile publice prin abilități ITC, dezvoltă programe de formare profesională a personalului (prin Academia tinerilor bibliotecari).

Novateca, concentrată pe genericul „Susținem bibliotecile pentru dezvoltarea comunităților” dezvoltă abilități, aptitudini și servicii digitale, scoate în evidență coeziunea comunitară și valorile civice prin: (1) clarificarea contribuției distinctive pe care o au bibliotecile în susținerea obiectivelor culturale, civice, educaționale și informaționale a comunității, și efortul de modernizare a serviciilor și incluziune socială; (2) dezvoltarea unor parteneriate eficiente și în beneficiul cetățeanului; (3) întărirea legăturii cu sectorul privat; (4) fortificarea relațiilor de parteneriat cu instituțiilor comunitare locale și naționale similare; (5) stimularea și concentrarea profesioniștilor pe instruire și dezvoltare a personalului pentru a face față angajamentului de schimbare, inovare.

Putem afirma, bazându-ne pe stasticile Novateca, că bibliotecile contribuie la dezvoltarea comunității ajutând la consolidarea sensului de comunitate, sensului de bun comunitar și identitate comunitară prin extinderea serviciilor extramuros în și prin parteneriate cu comunitatea, cu agențiile comunitare.

Bibliotecile își consolidează rolul de actor comunitar important prin lansarea unor servicii on-line moderne ca: asigurarea unor platforme on-line pentru grupuri de discuții, opinii și participare comunitară atrăgând un public mult mai numeros la inițiativele comunitare lansate, în special tineretul; asigurarea facilităților pentru e-tranzacții – de ex. programări, completarea formularelor, rezervarea participării la evenimente; asigurarea accesului virtual astfel încât cetățenii să aibă acces la informații și servicii de la domiciliu sau de la serviciu.

Bibliotecile încet dar sigur se transformă în catalizatori ai dezvoltării comunitare prin asumarea rolului proeminent de centru comunitar pentru schimb de idei, dezbateri și implicare civică.

IMPACTUL PROGRAMULUI NOVATECA DE MODERNIZARE A BIBLIOTECILOR PUBLICE.

Scopul programului Novateca Global Library este facilitarea transformării bibliotecilor publice din Republica Moldova în instituții comunitare vibrante, capabile să satisfacă necesitățile în evoluție a cetățenilor.

Obiectivele programului Novateca:

În baza sistemului existent de biblioteci publice din țară, programul național Novateca colaborează cu diverși parteneri locali, naționali și internaționali pentru a:

- Facilita modernizarea bibliotecilor publice prin dotarea acestora cu tehnologii informaționale moderne pentru accesul public la informații;
- Consolidă un sistem de dezvoltare profesională a bibliotecarilor, care va instrui mai mult de 1500 de bibliotecari să poată oferi servicii moderne de bibliotecă centrate pe necesitățile cetățenilor;
- Facilita comunicarea și susține colaborarea dintre bibliotecari de diferite ranguri și vârste ce servesc drept modele de urmat;
- Fortifica abilitățile bibliotecarilor de relaționare cu oficialii administrației publice locale și naționale, pentru a asigura prioritatea strategică și finanțarea bibliotecilor publice și pentru a-i ajuta să înțeleagă valoarea bibliotecilor ca centru comunitar;
- Spori susținerea publicului larg în derularea inițiativelor de transformare a bibliotecilor în centre comunitare vibrante prin inițierea parteneriatelor cu ONG-uri, grupuri de cetățeni și entități din sectorul privat.

Activitățile Novatecii:

Programul Novateca se axează pe patru domenii principale de activitate, pentru realizarea obiectivelor propuse: dotarea bibliotecilor cu tehnologii moderne, instruirea bibliotecarilor; colaborarea cu autoritățile publice locale și centrale în vederea susținerii bibliotecilor publice în calitate de centre de dezvoltare comunitară și conlucrarea cu societatea civilă și sectorul privat pentru sensibilizarea publicului și a instituțiilor față de modernizarea bibliotecilor. Toate activitățile programului Novateca susțin dezvoltarea liderilor bibliotecari în inovarea serviciilor de bibliotecă și modernizarea bibliotecilor la nivel local, regional și național.

Novateca echipează bibliotecile cu calculatoare, prin selectarea bibliotecilor în baza unui proces competitiv, achiziționarea utilajului pentru dotarea bibliotecilor, precum și prin dezvoltarea unui sistem durabil de suport IT pentru biblioteci.

Cu scopul de a consolida un sistem de dezvoltare profesională a bibliotecarilor, Novateca a creat o rețea de centre de instruire și instruieste bibliotecarii selectați; asigură durabilitatea sistemului de dezvoltare profesională continuă; oferă finanțări pentru dezvoltarea serviciilor moderne și inovative de bibliotecă; precum și organizează campanii de sensibilizare a publicului larg față de relansarea și reafirmarea bibliotecilor ca centre comunitare.

Prin stabilirea parteneriatelor cu autoritățile publice naționale și prin organizarea evenimentelor în parteneriat cu autoritățile publice locale, Novateca promovează participarea activă a bibliotecarilor în dezvoltarea parteneriatelor, cu scopul de a asigura prioritate bibliotecilor publice în dezvoltare.

Novateca sporește susținerea publică a bibliotecilor prin implicarea societății civile, în baza stabilirii și dezvoltării parteneriatelor cu ONG-uri și companii private. În realizarea acestora, Novateca asigură implicarea bibliotecarilor în procesul dezvoltării parteneriatelor, prin intermediul instruirilor și finanțărilor /granturilor mici oferite de program, astfel încât ei preiau treptat responsabilitatea pentru stabilirea acestor relații.

Programul Național Novateca a fost precedat de o etapă de evaluare intensă a sectorului de biblioteci publice din Moldova și de un program-pilot cu durată de doi ani, care au fost, la fel, finanțate de Fundația Bill și Melinda Gates. Implementarea etapei naționale Novateca are la bază atât cunoștințele obținute din colaborarea cu bibliotecile publice pe parcursul perioadei de program-pilot cât și experiența programelor similare implementate, de către IREX, în Ucraina (programul Bibliomist) și România (programul Biblionet), prin inițiativa Biblioteci Globale.

Educația civică, dezvoltarea comunitară au fost abordate ca direcții strategice încă din faza de cercetare pentru implementarea programului de modernizare a bibliotecilor publice. Participanții primului forum de elaborare a viziunii viitorului program de modernizare (2012) au identificat ca impact al implementării programului aspecte legate de subiectul cercetării noastre:

1. Viața cetățenilor va fi îmbogățită prin:

- informația care satisface necesitățile profesionale, educative, culturale și civice;
- acces liber la informația despre culturile străine și experiențele lor;
- acces universal la agențiile și la serviciile de stat;
- abilități mai bune de a colabora pentru a satisface necesitățile comunității.

2. Societatea va fi democratizată prin:

- o mai bună participare a cetățenilor în domeniul politic și social;
- transparența în procesele de luare a deciziilor de către guvern;
- asocierea liberă cu alți cetățeni pentru apărarea intereselor comune.

NOVATECA ÎN CIFRE

DATE GENERALE DESPRE NOVATECA

1041

BIBLIOTECI
din 850
localități

din biblioteci publice

din localități

35

UNITĂȚI
ADMINISTRATIV
-TERITORIALE

3422

CALCULATOARE

169

TABLETE

donate și conectate la Internet

din toate calculatoarele
bibliotecilor (pentru
utilizatori)

din toate calculatoarele
bibliotecilor conectate la
Internet (pentru utilizatori)

\$3,6 mln

VALOAREA
ECHIPAMENTULUI

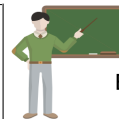
1488

Bibliotecari
instruiți

38

Centre de
instruire

61

Bibliotecari -
formatori

SUCCESELE BIBLIOTECILOR NOVATECA ÎN 2017

902

Biblioteci implementează
Servicii Noi de Bibliotecă

657 969

Vizitatori unici

53 197

Vizitatori instruiți

576 438

Vizite lunar

INVESTIȚIILE PARTENERILOR ÎN BIBLIOTECILE PUBLICE (2016)

APL

peste 1,4 mln \$

ONG

105 800 \$

BUSINESS

109 100 \$

APC

23 700 \$

Bibliotecile vor fi transformate prin:

- **noi funcții în calitate de centre active ale comunității, instrumente ale angajamentului civic și promotori ai economiei locale;**
- **o infrastructură îmbunătățită care să corespundă așteptărilor cetățenilor și bibliotecarilor;**
- **Principii modernizate de management care să stimuleze creativitatea, auto-motivarea și un program de lucru care să corespundă nevoilor cetățenilor;**
- **Personal recalificat: persoane deschise, amabile, de încredere, active și creative în activitățile lor cu utilizatorii și necesitățile acestora;**
- **Servicii excelente pentru utilizator care vor fi accesibile gratuit, de natură participativă și care să corespundă necesităților cetățenilor și instituțiilor din comunitate;**
- **O imagine revitalizată care va facilita comunicarea cu autoritățile publice, organizațiile din comunitate, donatorii, mass-media, cu alte biblioteci și cu cetățenii.**

Echipa Forumului elaborării viziunii a stabilit mai multe sarcini de perspectivă pentru sistemul de biblioteci din Moldova. Îndeplinirea acestor sarcini au permis bibliotecilor publice să-și realizeze potențialul în calitate de furnizori ai accesului public la informație. **Sarcinile includ evaluarea necesităților cetățenilor, actualizarea cadrului legal pentru bibliotecile publice, îmbunătățirea sistemului de perfecționare a bibliotecarilor, identificarea și recomandarea pentru a obține resursele corespunzătoare și căutarea de noi parteneriate.**

În procesul de stabilire a viziunii despre bibliotecile din Moldova, Echipa a considerat importante implementarea lecțiilor învățate de vecinii Moldovei, precum Letonia, România, Ucraina și alte țări care au început deja să transforme bibliotecile lor în centre publice moderne de acces la informație.

Pe parcursul a doi ani de program-pilot, Novateca a dotat doar 68 de biblioteci publice din 12 raioane ale țării, cu circa 300 de calculatoare și echipament periferic și a instruit 243 de bibliotecari în domeniul utilizării calculatoarelor și creării noilor servicii de bibliotecă. În același timp, au fost testate programe de formare a competențelor bibliotecarilor în domeniile advocacy și parteneriate, precum și facilitare diverse oportunități de schimb de experiență și cunoștințe între bibliotecarii cu spirit inovator. Rezultatele la sfârșitul anului 2017 le vedeți în Infograficul „Novateca în cifre”.

O importanță majoră o are faptul că pe parcursul etapei pilot programul a facilitat crearea și dezvoltarea a numeroase servicii noi de bibliotecă cum

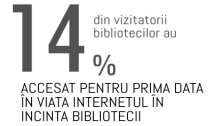

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

IMPACTUL BIBLIOTECILOR ASUPRA CETĂTENILOR

2016

ACCES LA INTERNET

UTILIZAREA CALCULATOARELOR

Informarea

81%

Divertisment

65%

Crearea conținutului online

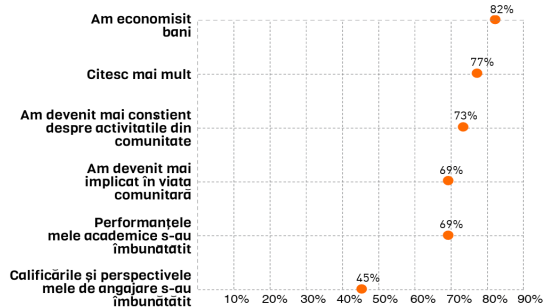
54%

Comunicarea

49%

IMPACT

INFOGRAFICUL REFLECTĂ DATE STATISTICE DIN SONDAJUL VIZITATORILOR BIBLIOTECILOR PUBLICE 2016

ar fi: cursuri IT pentru diferite categorii de populație, digitalizare a istoriei locale, ludoteca (spații pentru dezvoltarea creativă a copiilor), etc. La fel, programul a oferit sprijin bibliotecilor publice pentru stabilirea parteneriatelor cu spitale, ONG-uri și agenții locale de angajare în câmpul muncii. La nivel național, Novateca a colaborat cu Ministerul Culturii, Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor (accentul fiind pus pe includerea bibliotecilor în strategia Moldova Digitală 2020) și a stabilit un acord de parteneriat cu operatorul național de comunicații Moldtelecom, care oferă bibliotecilor publice reducere de 50% la abonamentul lunar pentru serviciul Internet.

Misiunea programului Novateca să transforme bibliotecile publice în spații moderne care își ajută utilizatorii și partenerii săi să se bucure de o calitate mai bună a vieții în fiecare zi.

Printre valorile Novateca - Abilitare, Spirt de echipă, Cultura inovației, Durabilitate și Profesionalism - se regăsesc și formulări conexe cu educarea civică și dezvoltare comunitară : *Susținem și investim în bibliotecarii care își asumă angajamentul de a moderniza bibliotecile publice, dezvoltându-le competențe de lideri comunitari ; Susținem dezvoltarea unor sisteme și servicii durabile care asigură valoare și impact pe termen lung în comunitățile noastre; Beneficiarii sunt centru a tot ceea ce facem.*

Succesul Novatecii se datorează împărtășirii acestor valori de către toți cei implicați în modernizarea bibliotecilor publice din Moldova.

Novateca este un program finanțat de Fundația Bill și Melinda Gates în cooperare cu USAID și Microsoft și administrat de IREX Moldova. Cu suportul partenerilor internaționali, naționali și locali din sectorul public, privat și non-profit, bibliotecile din rețea creează și oferă servicii noi cu caracter educațional, social, cultural și economic, orientate și ajustate la necesitățile comunității, astfel transformându-se în centre comunitare vibrante și asigurând îmbunătățirea calității vieții în întreaga țară.

Novateca este un program orientat spre impact maxim. Pentru a monitoriza eficient rezultatele programului, utilizează un sistem complex de indicatori și metode de măsurare a impactului. Indicatorii sunt calculați în baza rapoartelor primite de la bibliotecile din rețeaua Novateca, îndeplinite lunar folosind Instrumentul de raportare online Novateca.

Exemplu raionul Ungheni :

Relații comunitare. Competențe sociale și civice.

Un set de competențe sociale și civice e pus la baza programelor de

IMPACTUL BIBLIOTECILOR PUBLICE DIN RAIONUL UNGHENI

2016

ECHIPAMENT ȘI INVESTIȚII

Biblioteci în program

52

Computere donate

143

Contribuția APL în 2016 (lei)

329 382

Costul echipamentului

2 778 477

IMPACT ÎN 2016

13 605

Utilizatori unici

1168

Au beneficiat de Servicii Moderne de Bibliotecă

1792* Utilizatori instruiți

103 501

Vizite la bibliotecă

35

Servicii moderne dezvoltate

1810*

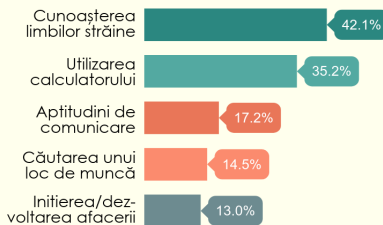
Ore de instruire realizate

*Valoarea așteptată pentru raionul Dvs. este 1813

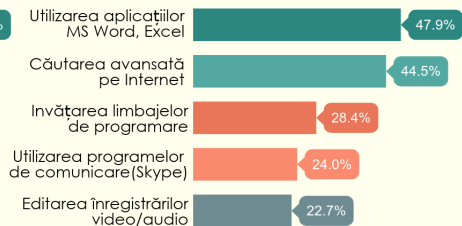
*Valoarea așteptată pentru raionul Dvs. este 1827

NECESITĂȚILE POPULAȚIEI

NECESITĂȚI GENERALE

NECESITĂȚI LEGATE DE IT

instruire Novateca care urmăresc dezvoltarea angajamentului comunitar al bibliotecii: cursul „Biblioteca modernă”, „Formare formatori”, „Servicii noi”, „Advocacy”, „Educarea mediatică” etc. (elaborate de IREX Novateca) și a cursurilor livrate de Centrele rationale de instruire și Centrele Regionale de Excelență în instruirea bibliotecarilor și utilizatorilor.

Directorii și liderii bibliotecilor, formatorii și metodiștii bibliotecilor rationale demonstrează valoarea bibliotecii și a serviciilor pentru comunitate. Ei crează relații strategice pentru a spori conștientizarea importanței bibliotecii pentru comunitate, pentru a maximaliza impactul și a comunica necesitatea suportului de mai departe.

Competență: Relații comunitare
Demonstrează impactul și valoarea bibliotecii pentru comunitate prin evaluarea serviciilor bibliotecare

- Scoate în evidență și evaluează necesitățile de top ale comunității și identifică ce trebuie să facă biblioteca pentru a ajuta
- Utilizează date pentru a comunica factorilor de decizie valoarea bibliotecii

Cunoștințe și abilități asociate

- Cunoaște și înțelege metodele de colectare a datelor, de cercetare și analiză
- Colectează și distribuie fapte reale care demonstrează impactul serviciilor de bibliotecă, a resurselor și a programelor asupra necesităților comunității și a vieții persoanelor
- Realizează evaluarea rezultatelor pentru a măsura impactul programelor și a serviciilor
- Măsoară nivelul de performanță în comparație cu organizații cu activități comparabile .

Competență: Relații comunitare
Folosește metodele cele mai adecvate de atragere a suportului din partea diferitor grupuri de utilizatori

- Comunică valoarea serviciilor de bibliotecă, a produselor și a politicilor factorilor de decizie, personalului, utilizatorilor, altor deținători de fonduri, membrilor comunității

Cunoștințe și abilități asociate

- Comunică clar și eficient necesitatea de susținere a bibliotecii
- Influențează comunitatea să susțină serviciile în derulare ale bibliotecii și în special a campaniilor
- Influențează participarea în promovarea inițiativelor bibliotecare
- Identifică partenerii strategici potențiali susținători ai bibliotecii
- Dezvoltă mesaje clare și coerente care pot fi folosite de alții

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

Competență:
Relații comu-
nitare

Menține relații publice pozitive cu factorii de decizie privind comunicarea și promovarea valorilor bibliotecii, a serviciilor, a realizărilor și a necesităților

- Promovează biblioteca ca centru de instruire pe tot parcursul vieții

- Stabilește politici și practici de comunicare clară cu personalul, utilizatorii bibliotecii, membrii comunității, administrația locală și guvernamentală, agenții finanțatoare

- Înțelege structura guvernamentală în cadrul căreia funcționează biblioteca

Cunoștințe și
abilități aso-
ciate

- Menține vizibilitatea în comunitate prin aderarea și activitatea în rețea cu organizații care promovează bibliotecile și biblioteconomia

- Încurajează dialogul despre serviciile și produsele bibliotecare în multiple medii, atât în format tipărit cât și online

- Încurajează dialogul despre necesitățile bibliotecii și ale comunității prin discursul public în cadrul programelor, evenimentelor și întrunirilor în întreaga comunitate

- Dezvoltă relații cu reprezentanții media, liderii comunității și factorii de decizie.

Competență:
Relații comu-
nitare

Formează parteneriate strategice cu organizații din cadrul comunității

- Lucrează în rețea și se implică în activitățile comunitare

- Identifică oportunități și parteneri potențiali și discută despre avantajele reciproce ale parteneriatelor

- Dezvoltă și valorifică relațiile de colaborare pentru a facilita realizarea sarcinilor bibliotecii

Cunoștințe și
abilități aso-
ciate

- Promovează inițiative de edificare a relațiilor eficiente și coordonează eforturile factorilor de decizie interni și externi

- Susține relațiile de parteneriat în vederea oportunităților viitoare.

La fel de importante sunt formarea abilităților de relaționare interpersonală (abilitățile sociale) și competențelor civice. Competențele sociale (competențele personale, interpersonale și interculturale), foarte importante în contextul mozaical al multiculturalismului specific RM, cât și toate formele de comportament care permit fiecărei persoane să participe în mod eficace și constructiv la viața socială și profesională. Sunt esențiale în înțelegerea codurilor de conduită și a obiceiurilor din diferite medii în care activează bibliotecarii.

Competențele civice, formate în cadrul trainingurilor organizate de Novateca, în special cunoașterea conceptelor și a structurilor sociale și politice (democrație, justiție, egalitate, cetățenie și drepturi civile), fac

posibilă participarea activă și democratică a oamenilor în viața comunității și ajută bibliotecarii să devină oameni cu inițiativa în comunitățile lor.

Simțul inițiativei și al antreprenoriatului reprezintă capacitatea de a transforma ideile în acțiune. Acest simț presupune creativitate, inovație și asumarea unor riscuri, precum și capacitatea de a planifica și gestiona proiectele în vederea atingerii obiectivelor. Bibliotecarii sunt conștienți de contextul propriei sale activități și capabili să valorifice oportunitățile apărute. Își dezvoltă acest simț, ca fundament pentru achiziția unor abilități și cunoștințe mai specializate, de care au nevoie atunci când instituie sau contribuie la o activitate socială. Acest lucru mai include și conștientizarea valorilor etice și promovarea bunei guvernări. Printre competențele civice necesare bibliotecarilor cu inițiativă comunitară se numără:

- Cunoașterea principalelor evenimente contemporane, din țară, țările vecine, Europa și din lume;
- Cunoașterea conceptelor sociale și politice;
- Co-operarea în echipă (promovată de Novateca ca valoare);
- Managementul și rezolvarea conflictelor;
- Participarea la viața socială într-un mod eficient și constructiv;
- Conștientizarea valorilor etice;
- Disponibilitatea de a participa la luarea deciziilor democratice la toate nivelurile.

În mediul bibliotecar competențele civice și relaționare, sunt competente-cheie, considerate esențiale dacă se dorește creșterea și dezvoltarea comunitară. Bibliotecile sunt dependente de comunități, de resursele și suportul lor. În acest sens, aceste competențele civice reprezintă calea spre învățarea colectivă într-o bibliotecă (concept realizat cu succes de Centrele raionale de instruire și Centrele Regionale de excelență) pentru coordonarea diferitelor aptitudini și integrarea a mai multor fluxuri informaționale și decizionale.

Din această perspectivă, competențele civice în diferite etape ale învățării de-a lungul vieții sunt despre aspecte comune ale învățării: aptitudini, competențe, abilități și deprinderi care definesc cine suntem și cum creăm viitorul comun. Prin urmare, capacitatea de a adopta și „hrăni” competențele civice în contexte de studiu diferite devine esențială. Novateca urmărind finalitățile educaționale prin programul de instruire oferă și instrumentele necesare (Centrul de resurse Novateca), ofe-

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

ră suport și formează abilități celor 77 de formatori (în special celor de la Centrele regionale de excelență) pentru a elabora ei însăși instrumentele necesare în instruirea bibliotecarilor din spațiul rural, orășenesc și municipal. Aceste noi instrumente vor schimba rolul formatorului, necesitând din partea acestuia o diagnosticare aprofundată a propriilor metode de formare, o creionare a unor scenarii de învățare care să conducă la stabilirea acelor competențe cheie necesare pentru specializarea sa, ce instrumente sunt disponibile, cum funcționează și cum educabilii le pot folosi cât mai eficient. **Formatorii Novateca indiferent de tematica formării vor să ajute bibliotecarii, mai ales din spațiul rural, să achiziționeze cunoștințe, deprinderi, abilități și atitudini ce le vor asigura un start în implicarea comunitară. Așa cum bibliotecile au rolul de educație civică a comunității, dezvoltă, încurajează și contribuie la cetățenia activă care exprima capacitatea bibliotecarului și a cetățeanului de a contribui la deciziile și activitățile din viața politică, economică, socială și culturală a comunității sale (locală sau națională).**

Există în societatea noastră o prejudecată nejustificată precum că contribuirea la viața societății (participarea) se poate face prin structurile democratice oficiale, rețelele sociale, presa, sindicatele, spațiul public, ONG-uri. Bibliotecile nu se regăsesc în lista structurilor, instituțiilor care contribuie la viața comunităților ca inițiator și contributor la dezvoltarea unei cetățenii active în comunitate. E o prejudecată din vremi trecute...

Ironie este faptul că deși bibliotecarii înțeleg foarte bine rolul sau central în livrarea serviciilor publice vitale și deși cetățenii vor lauda întotdeauna aportul acesteia, totuși bibliotecile sunt rareori menționate și discutate în literatura vastă referitoare la dezvoltarea comunității. Bibliotecile lipsesc din declarațiile despre comunitate, din planurile naționale de dezvoltare comunitară și durabilitate. Revizuirea acestor miscări și ilustrarea faptului că bibliotecile într-adevăr oferă soluții pentru provocările de criza, poate fi demonstrat ca un bibliotecar la fiecare masa a comunității este soluția care va conduce la includerea activității civice a bibliotecii în teoriile și declarațiile promotorilor dezvoltării comunitare. Acest lucru s-a accentuat și extins odată cu lansarea Novatecii care a catalizat activitatea bibliotecii spre transformarea lor în centre comunitare reinventând mișcarea civică din prisma bibliotecii, reexaminând rolul bibliotecii în dezvoltarea comunitară, identificând importanța bibliotecii ca loc natural pentru activizarea necesităților-comunității în sfera socială, culturală și politică.

Cetățenia activă presupune (1) înțelegerea evenimentelor vieții publice, vieții politice a comunității; (2) gândirea independentă și analiza critică

asupra evenimentelor politice și sociale din comunitate și (3) acțiunea individuală și/sau colectivă, decizia. Bibliotecile publice au contribuit spectacular la reconfigurarea serviciilor într-o perioadă de dezvoltare rapidă a tehnologiilor și în același timp în menținerea credibilității ca furnizor de idei și inițiative în spațiul comunitar.

Prezența cetățeniei active în activitatea și inițiativele bibliotecii s-a manifestat în bibliotecile din rețeaua Novateca prin

- implicarea cetățenilor în activități de voluntariat (educarea comunității);
- implicarea bibliotecarilor ca voluntari în inițiativele comunitare ale altor instituții comunitare;
- asumarea unui rol în luarea deciziilor;
- decizie în cunoștință de cauză;
- aplicarea unor principii în acțiune (echitate, incluziune, dreptate socială, respectarea diversității).

Cetățenia activă este considerată drept o modalitate de alfabetizare politică cunoașterea și înțelegerea domeniului social-politic nediminuând dar fortificând rolul statului în promovarea dreptății sociale.

”Fondul de Dezvoltare a Bibliotecii Moderne” este o inițiativă largă ce are drept scop susținerea continuă și răspândirea serviciilor moderne de bibliotecă implementate cu succes de bibliotecile din rețeaua programului, încurajarea transferului de cunoștințe, experiență și bune practici, precum și oferirea oportunităților pentru dezvoltare profesională, consolidare a rețelei de biblioteci și fortificare a parteneriatelor comunitare cu bibliotecile publice de inițiativă precum:

- Replicarea serviciilor moderne de bibliotecă;
- Participarea la evenimente profesionale și vizite de studiu (individuale/de grup, locale/internaționale);
- Organizarea evenimentelor și activităților regionale (evenimente și întruniri regionale, târguri comunitare, conferințe cu participarea grupurilor profesionale din domeniul bibliotecar, autorităților publice locale, partenerilor publici și privați, grupurilor Friends of the Library, etc.)
- Oferirea serviciilor de consultanță (organizarea instruirilor și atelierelor de lucru specializate, sau a altor inițiative similare de dezvoltare profesională);

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

Această inițiativă este deschisă pentru următorul public:

- Bibliotecari de nivel local, orășenesc, raional, municipal și național;
- Șefii Secțiilor Cultură, specialiștii de bibliotecă, bibliotecari-trainer, metodiști, specialiști IT;
- Autorități publice locale, beneficiari ai bibliotecilor, parteneri activi ai bibliotecilor (ONGuri locale și naționale, organizații internaționale, instituții și agenții subordonate Guvernului, sectorul privat), experți locali și internaționali, în cooperare cu grupurile țintă sus-menționate.

Rolul bibliotecii în societatea contemporană

Capacitatea bibliotecilor de reinventare a sporit considerabil cu Novateca Global Library. Astăzi, bibliotecile trec printr-o etapă de renaștere. De la biblioteca-colecție evoluează - la biblioteca-laborator civic. Această transformare este doar începutul. Biblioteca, e instituția publică, comunitară care cel mai bine reflectă lumea, mișcările și schimbările ei. Tendințele de dezvoltare tehnologică și umană promit că vor influența și schimba mentalitatea cetățenilor, a utilizatorilor, vor afecta dezvoltarea și, de pe acum, evidențiază apariția unei noi generații de biblioteci.

Ca entitate publică, biblioteca a evoluat simțitor în RM. Programul Novateca a schimbat centrul de greutate de la instituțiile carte-centrice la cea de avanpost electronic al comunității. **Rolul bibliotecii într-o comunitate s-a schimbat. Modul în care oamenii interacționează cu biblioteca și serviciile pe care le oferă, de asemenea sunt în schimbare:**

1. Bibliotecă modernă - cunoaște și evaluează experiența utilizării bibliotecii - **culege idei, gânduri, percepții ca să-și dea seama cum să ajungă la centrul lucrurilor care contează cel mai mult în comunitate;**
2. Bibliotecă modernă - este **apostolul noilor tehnologii informaționale în comunitate. Deoarece nici o altă organizație comunitară nu și-a asumat responsabilitatea de a ajuta publicul larg să înțeleagă, utilizeze noua tehnologie.**
3. Biblioteca modernă este **o resursă pentru alfabetizarea comunității precum și expert în noile tehnologii pentru cetățeni și comunitate;**
4. Bibliotecă modernă **constituie, reconstituie, prezervă și conservă memoria propriilor comunități. Majoritatea bibliotecilor au devenit centre de istorie locală, amintirile despre comunitate sunt**

mult mai interesante decât documentele. Ce vehicule se deplasau pe strada principală în 1920? Ce fel de pâine se cocea în brutăriile comunității în 1930? Cine sunt oamenii din aceste fotografii comunitare și de ce au fost ele importante? Amintirile vin în multe forme, biblioteca nu trebuie să le lase să dispară;

5. Bibliotecă modernă este **un spațiu creativ**. Utilizări posibile pentru aceste spații creative includ: spații unde membrii comunității le-ar folosi pentru a învăța lucruri noi, unde își pot expune creațiile, produsele, talentele...; spații în care își pot exprima punctele de vedere proprii; spații în care se pot întâlni cu decidenții pentru a discuta problemele comunitare; Studiouri de artă; Studiouri de înregistrare; Studiouri Video; Camere/spații pentru Imaginare.
6. Bibliotecă modernă are nevoie de oameni cu viziune și spirit inovator care să dezvolte o structură demnă de încrederea comunitară și care să croiască noi drumuri către interesele comunității. **Bibliotecarii trec prin variate transformări de mentalitate profesională și de angajare comunitară.**
7. O bibliotecă modernă este centrul/creierul comunității! / în viziunea specialiștilor brazilieni este managerul comunității, este curatorul de conținut pentru comunitate.

Conceptului bibliotecii moderne și al schimbărilor prin care va trece biblioteca în drumul ei de modernizare/reinventare va fi de durată. Bibliotecarii din RM, instruiți de Novateca, și-au creat o poziție unică – bazată pe amintirile frumoase ale oamenilor despre instituția bibliotecară, pe prețuirea lor, pe apărarea lor și cred că au susținerea necesară pentru a se reinventa.

Astăzi bibliotecile publice și bibliotecarii se bucură de ceea ce aduce ziua de mâine prin programul Novateca! De călătoria spre biblioteca modernă la care ne invită Programul Național ! Aceasta va fi mai mult decât bibliotecă... Va fi instituția delegată cu elaborarea strategiilor de dezvoltare comunitară, care deschide robinetele informaționale pentru spiritele comunității...

Novateca investește în biblioteci tehnologie și instruire. Transformă bibliotecarii în profesioniști flexibili, deschiși, inovatori. Bibliotecarii instruiți, cu instrumentele tehnologice pot face bibliotecile publice bijuterii în coroana comunități. Exemplele Programului confirmă această afirmare.

Biblioteca Publică Centru Comunitar este model novator de împu-ternicire a comunităților la nivel local pentru a crea experiențe unice de animație comunitară – lectură publică, discuții, divertisment, educație,

socializare, care adună oamenii împreună. Atunci când oamenii se conectează, comunitățile devin mai puternice, devin locuri-destinații unde viața acumulează și prinde sens. Biblioteca, prin definiție, este instituție comunitară și actor comunitar; este bun vecin și mentor comunitar... Cum numai nu o titularizează însăși bibliotecarii... : „comoară comunitară”, „memorie comunitară”, „universitate comunitară”, „centru comunitar”, „creierul comunitar”, „casa mare a comunității” etc..., și, mai nou, „conector comunitar”. Acesta din urmă este un model care accentuează rolul transformator al bibliotecii în comunitate. Aplicat, transformă biblioteca într-o scenă imensă comunitară, unde se petrece viața de zi cu zi, cu problemele ei dar și viața comunității în zile de bucurie și sărbătoare; scena pe care poate urca orice membru al comunității ca să intervină în operă, în scenariu, să contribuie, să corecteze, să ajute.

Implementarea acestui model, presupune ca biblioteca să implice cetățenii prin noi modalități, dinamice, în dezvoltare comunitară în incinta bibliotecii și extramuros (în locuri de care beneficiază comunitățile lor) transformând biblioteca într-un loc important/semnificativ/puternic pentru toți.

Modelul încurajează și susține tranziția bibliotecii către colaborarea și contactul cu o varietate de parteneri comunitari pentru a pune împreună programe interesante, realizabile și atractive pentru comunitate.

Modelul biblioteca centru comunitar nu este unul rigid. Metodologia poate fi îmbunătățită, extinsă, croită pe nevoile specifice fiecărei biblioteci. Din experiența Novateca ne-am convins că orice model, serviciu sau proces pot fi adaptate pentru a se potrivi diferitor circumstanțe ale comunităților. Recomandarea e ca bibliotecile să utilizeze experiențele proprii, experiențele altor țări dar și experiențele partajate ale bibliotecilor care practică, parțial sau ocazional, elemente sau activități ale acestui model (Biblioteca Publică Izbiște (Criuleni); BM B.P. Hasdeu”, Biblioteca Publică Telenești, Biblioteca Publică Ungheni, Biblioteca Publică Crihana Veche, Biblioteca Publică Orhei etc.)

Un exemplu bun este Biblioteca publică Tătărauca Veche care e mai aproape de membrii comunități devenind membru al Centrului comunitar civic din localitate iar bibliotecarii sunt membri ai Consiliului Comunitar Civic – un model de conlucrare și comunicare între cetățeni și administrația publică locală care consolidează procesele democratice la nivel local și raional. Membrii Consiliului Comunitar Civic contribuie la implicarea cetățenilor în viața socială și politică a comunității și monitorizează activitatea autorităților locale. Biblioteca a renovat spa-

tiul, a construit rampă pentru persoanele cu dificultăți locomotorii, un sistem nou de încălzire, a îmbunătățit condițiile moderne pentru cei peste 2000 de locuitori ai comunei. O bibliotecă foarte activă din sutele active din rețeaua Novateca "Educație mediatică pentru democrație!", „Educarea liderilor” la bibliotecă – doar ultimele exemple ce le-am văzut pe pagina ei de curind.

Acest model presupune că biblioteca devine spațiul public comunitar. Spațiile publice sunt parte integrantă a oricărei comunități. Biblioteca este un spațiu public comunitar. **Atunci când utilizăm inteligent spațiile publice, ele servesc ca o scenă a vieții noastre publice. Acestea sunt locurile în care au loc festivitățile, unde se produc schimbările sociale și atitudinale, unde prietenii se reîntâlnesc, culturile se amestecă, unde cetățenii pot interacționa unii cu alții și cu autoritățile publice locale.**

Succesul oricărei comunități, a oricărei biblioteci nu e determinată exclusiv de activitățile lor, de angajații lor, de spațiile/localurile/clădirile lor, de ofertele culturale și recreative. **Comunitățile ca și bibliotecile devin magneti reali atunci când acestea oferă oamenilor calitățile intangibile pe care le-au experimentat în viața civică a comunităților: sentimentul de loc; vitalitate socială, preocupări de calitatea vieții cetățenilor (cu toate componentele sale). Aceste intangibile sunt greu de definit și de planificat. Bibliotecile însă combină arta și știința de a face comunitatea un loc minunat în care vrei să trăiești!**

Astăzi, există o înțelegere tot mai mare a modului în care se pot schimba funcțiile profesionale ale bibliotecii. Multe comunități sunt la cota dintre alternativ și tradițional, în orientarea disciplinată spre revitalizarea vecinătăților/cartierelor/zonelor or, aceasta oferă bibliotecii noi modalități de a funcționa în calitate de centre de renaștere locală: atunci când oamenii vin împreună pentru experiențe comune, când reconectăm vecinii, cetățenii - comunitățile devin mai puternice iar locurile publice, inclusiv bibliotecile, devin destinații.

IMPACTUL ȘI BENEFICIILE BIBLIOTECII MODERNE – MODELUL CENTRU COMUNITAR

Oamenilor le pasă de comunitatea lor, le pasă de orice loc din comunitățile lor. Experiența bibliotecilor demonstrează că acest model aduce multiple beneficii: O demonstrează bibliotecara de la Tătărauca Veche...

- **Consolidează identitatea comunitară** – Locurile definesc identitatea comunitară printr-o mai mare implicare în comunitate, un sentiment mai bun de dăruire și de voluntaria, perpetuând integritate, valori și viziune comună;

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

- **Construiește poduri de legatură între oameni** - Locurile atrag populație diversă, inclusiv mai multe femei, persoane în vârstă, și copii, precum și o mai mare diversitatea etnică și culturală, și încurajează oamenii să se implice. Spațiile publice, într-adevăr sunt un „Teren comun”; **Hănăsăni Noi, Leova cu e-guvernarea.**
- **Încurajează angajamentul comunitar și bibliotecar pentru tineret și a tineretului față de comunitate și bibliotecă – Tineretul este de multe ori un public, care este trecut cu vederea. O oportunitate pentru a consolida poziția lor în comunitate, de a crește participarea, dar, de asemenea, pentru a reduce apatia sau cinismul în rândul tinerilor. Lider incontestabil la acest capitol este Biblioteca raională Căușeni prin serviciile ei pentru tineri și implicarea tinerilor în afacerile comunitare și a bibliotecii. Exemple de implicare a tinerilor în activități civice se regăsesc în activitatea multor biblioteci publice rurale și aproape în fiecare bibliotecă raională. Semnalăm însă câteva exemple – biblioteca publică Măcărești, Ungheni, Rezeni, Ialoveni, Telenești, Rezina, Ungheni, Chișinău.**
- Contribuie la construirea unor comunități sănătoase – Cercetările arată că comunitățile cu puternice interacțiuni sociale sunt mai sănătoase, mai echitabile, și mai rezistente;
- **Catalizează dezvoltarea comunităților** – Spațiile publice, și îmbunătățirea lor, sunt un mod rentabil prin care comunitățile devin mai competitive. Capitalul uman și creativ este acum un catalizator pentru creșterea economică mai degrabă decât rezultatele acestei creșteri;
- **Asigură durabilitate** - este despre crearea unor comunități mai durabile și locuibile.

Calitățile unei biblioteci moderne – Centru Comunitar

Bibliotecile de astăzi trebuie să stăpânească mai multe și diferite roluri - unele asociate în mod tradițional cu funcțiile tradiționale ale bibliotecilor, unele nu. Misiunile noi, multi-fațetate, trebuie susținute de un design deosebit, facilități puternice, și de programe de promovare. Atunci când totul funcționează împreună, bibliotecile devin locuri-ancore care adună oamenii împreună și comunitatea prinde viață. Pentru a ajuta bibliotecile să-și extindă potențialul lor ca instituții comunitare/de cartier, modelul de centru comunitar oferă următoarele strategii, bazate pe experiența unor biblioteci (deocamdată puține), de transformare a bibliotecii într-un spațiu public comunitar adevărat, într-un catalizator de conectare.

1. Bibliotecile moderne ofeă un larg mix de servicii comunitare. Deoarece bibliotecile, de regulă, situate central în comunități, sunt locuri ideale

pentru a oferi numeroase servicii comunitare, de la lectura publică, educație la îngrijirea copilului, oportunități de plasare în câmpul muncii, la sfaturi /consultanță referitoare la impozitul pe venit, la cursuri de dezvoltare continua pe diverse subiecte de interes comunitar. Acestea tipuri de oferte comunitare sunt o parte esențială din mixul pe care bibliotecile le oferă și care transformă bibliotecile în destinații multi-utilizare.

BM B.P. Hasdeu și filialele, de exemplu, lucrează cu Spitalele, Centrele de Zi, Centrele de recuperare pentru a oferi diverse servicii culturale dar și de biblioterapie în subiecte sensibile ca: cum e să ai handicap, cum e să trăiești fără vedere, fără auz; cum să mergi la doctor cu probleme delicate; cum să rezolvi conflictele interioare și conflictele cu societatea?. Alte experiențe de succes înregistrează Biblioteca raională Ciadîr Lunga, dezvoltând servicii pentru persoane cu deficiență locomotorie și Cahul cu servicii pentru persoane cu deficiențe auditive, biblioteci care sunt și centre de excelență în prestarea acestor servicii și dezvoltă și oferă bibliotecilor publice din RM metodologii de prestare a acestor servicii bibliotecilor care se orientează spre aceste grupuri sociale.

2. Bibliotecile moderne întrețin comunicarea comunitară. Bibliotecile inovatoare nu oferă doar conținut, servind doar o direcție – furnizare de informații -, ele promovează dialogul și schimbul de idei/opinii cu utilizatorii lor, cu cetățenii.

Bibliotecile inițiază programe de împărtășire a limbilor, a culturii (cu tot ce comportă cultura) inclusiv film, teatru, programe de scriere creativă; inițiază și găzduiesc școli, tabere de vară, festivaluri, neConferințe, Cafenele publice pe diverse subiecte de interes comunitar (ex: Cafeneaua Publică „Bibliotecarul – eFacilitator de incluziune socială a cetățenilor” la BM); . servicii de traducere, programe de instruire IT, cursuri de limbi straine, tutoriale... - sunt multe moduri prin care bibliotecile consolidează abilitățile de comunicare între cetățeni și între utilizatorii bibliotecii. (Ex. Biblioteca „Ștefan cel Mare” - sâmbăta limba franceză; duminica limba engleza; filiala „Alba Iulia” - engleza, „Itic Manger” – engleza, idiș/ebraica, „Liviu Rebreanu” - italiana etc.).

3. Bibliotecile moderne ocrotește și administrează istoria locală. Bibliotecile sunt foarte apreciate ca administrator de istorie și de date locale, depozite de memorie colectivă a comunității - locuri, edificii, patrimoniu, informații genealogice, arhive și colecții de obiecte comunitare, de istorii comunitare. Bibliotecile inovante captivează utilizatorii/locuitorii comunității prin intermediul poveștilor; festivităților tradiționale, și expozițiilor celebrează cultura și miturile satului...

Bibliotecile servesc ca centre de informații civice, sunt forumuri ideale pentru discursul public, pentru subiecte locale; sunt centre de informații despre evenimentele comunitare, divertisment, și demn de remarcat, bibliotecile pot ajuta cetățenii să înțeleagă și să aprecieze mai bine comunitatea (ex. Biblioteca Publică Cricova a elaborat un volum somtuos de peste 600 de pagini „Monografia orașului Cricova”).

4. Bibliotecile moderne **construiesc capacitate comunitară pentru afacerile locale.** Tot mai multe biblioteci satisfac nevoile sociale de muncă a cetățenilor. Bibliotecile joacă un rol, deloc neglijabil, pentru pornirea afacerilor mici de bussines. Pentru persoanele care caută de lucru sau, se interesează de carieră, bibliotecile le conectează la angajatori și oferă instruire de specialitate cum să găsești un loc de muncă (Ex: Biblioteca Publică Călărași, Briceni!). Pentru cetățeni/utilizatori, bibliotecile pot oferi informații, mereu actualizate, despre cele mai bune afaceri în domeniul lor.

5. Bibliotecile moderne **organizează sau participă/implică/colaborează ca coorganizator la activități în spații publice.** Spațiile în interiorul sau în afara bibliotecilor – sunt perfecte pentru activități și inițiative publice, sărbători, târguri și festivaluri - precum și evenimente mai mici, dar numai puțin importante care au loc în mod regulat, încetățenite ca „de bază”. Aceste activități consolidează rolul bibliotecii ca ancoră a comunității, și oferă șansa de a atrage oameni prin extinderea programelor lor. Pentru a avea succes în locuri publice vibrante, o bibliotecă poate oferi un mix eclectic, care poate include exponate în aer liber pe orice subiect, instalaii din artefacte de bibliotecă, jocuri și mese de șah, zone de joacă, zone pentru lectura copiilor. (Biblioteca Valea Norocului).

6. Bibliotecile moderne pot fi locuri de intermediere a vânzării cu amănuntul a bunurilor: produse de membrii comunității (oferiți o „Piață online” pentru a ajuta sătenii să-și realizeze producția). Bibliotecile pot obține dreptul de vânzare cu amănuntul. Unele pot vinde cărți scoase din circuitul lecturii; pot deschide un mini-magazin de cadouri (vederi, plicuri, felicitări, suvenire, picturi, obiecte origami, quiling sau prin alte tehnici inovative, executate manual de către bibliotecarii talentați sau de către utilizatorii diverselor cluburi de dezvoltare a creativității care își desfășoară activitatea în bibliotecă, ghidate/dirijate, mentorate de bibliotecari); pot deschide o cafea pentru a servi utilizatorii, cetățenii; pot intermediar vânzarea ziarelor și revistelor; închirieri video etc.

Utilizând eficient locațiile, bibliotecile pot închiria spațiu pentru organizațiile comunitare; pot amenaja spații pentru „Galerii de artă”; pentru evenimente publice.

7. Bibliotecile moderne oferta *easy acces* pentru ca toată lumea să le folosească. Este esențial să se asigure că cetățenii au o varietate de moduri de a ajunge acolo, inclusiv rutele de transport convenabile cu opriri în apropiere și stații, străzi pietonale, și facilități adecvate pentru biciclete, indicatoare.

În primul rând, bibliotecile trebuie să fie conectate la rețeaua trotuar, la străzile din apropiere. Mediul/spațiul adiacent al bibliotecii (împrejurimile) ar trebui să fie proiectate astfel încât mașinile să încetinescă lângă biblioteci, obligatoriu, treceri de pietoni, bine marcate (pentru copii și persoane în vârstă, în primul rând).

8. Bibliotecile Moderne - știu cum să activeze, să confere vivacitate și suflet străzilor și trotuarelor, lucru esențial pentru atragerea mai multor utilizatori (rezolvând, astfel, și problemele de atracție la lectură a cetățenilor). O bibliotecă cu deschiderea spre piețe/parcuri/ grădini publice, scuar-uri - locuri unde oamenii pot citi afară sau stând la umbră sau în soare, de exemplu, va fi infinit mai plin de viață comparativ cu interiorul bibliotecii. Sala de lectură ar putea ieși în afară pe o piață publică sau într-o cafenea organizată la parter, ar putea fi o „ieșire din cutie”, o revărsare a bibliotecii pe stradă (ex. Biblioteca Publică „A. Donici” Orhei în scuarul bibliotecii sau a Consiliului rațional?). Bibliotecile moderne adoptă anume acest tip de conexiune între bibliotecă interior- sobru, calculatoare, zone de lectură – și „bibliotecă în exterior”, procedeu/formă/metodă încetățenită în domeniul biblioteconomic la noi, ca „activitate extramuros”- fațadă, trotuare, piețe, zone de parcare, alte instituții comunitare, oriunde în comunitate. Crearea unui exterior activ, prin ieșirea bibliotecii „în afara” este esențială pentru bibliotecă în ansamblu. (Ex: Biblioteca Ovidius, proiectul „Cartea din parcare”)

9. Bibliotecile Moderne sunt atracții multiple, sunt destinații! O strategie sigură pentru biblioteci – oferirea unei serii de „locuri” mai mici, în interiorul și în jurul ei pentru a atrage oameni. Aceste numeroase atracții mici, cum ar fi un loc de joacă pentru copii, un loc pentru jocul de dame/șah pentru toate grupurile interesate de aceste jocuri intelectuale, banci comode pentru pensionari, care au nevoie de mai mult aer liber pentru discuții sau lectura presei – sunt eficiente pentru a atrage cetățenii comunității pe tot parcursul zilei. Localizări strategice, ar merita numite, pentru bibliotecile publice din orașe sau sate, aceste atracții, din apropiere, care generează sinergie și stimulează în continuare activitatea publică. (Ex: „Gărdina de citit” la Biblioteca Metropolitană București; „Trolleybook” în Parcul trandafirilor la BM B.P.Hasdeu). De ce nu și „Grădina de citit” a Bibliotecii Publice Leova, a Bibliotecii Publice Ungheni, a Bibliotecii Publice Șoldănești etc.? Ex: „Ora poveștii” în parc?, doar mergem acolo unde-i utilizatorul - acesta-i princi-

piul pe care-și setează activitatea Biblioteca Modernă iar modelul „Biblioteca centru comunitar” sugerează ieșirea bibliotecii din interior spre exterior.

10. Bibliotecile Moderne sunt concepute pentru a-și sprijini funcțiile comunitare milenare. Clădirile bibliotecii și spațiile publice în aer liber (străzi, trotuare și parcări, parcuri, grădini) ar trebui să fie proiectate astfel încât spațiile să poată fi utilizate în diferite moduri pentru diferite grupuri de utilizatori pe tot parcursul zilei, săptămânii, și a anului. Pentru a permite suprapunerea și schimbarea foloșesc, principiul *forma trebuie să accepte funcția*. Elemente de infrastructură situate și necesare, în număr adecvat, sunt un mod de a facilita flexibilitatea. Biblioteca Leova (teritoriul din jurul bibliotecii), Șoldănești (grădina din față), Izbiște (toate zonele verzi ale satului), Onisifor Ghibu (Grădina cu Havuz), Telenești (scurarul din față), Orhei (locul din fața bibliotecii), Ungheni (scurarul din față), Ițic Manger (strada pietonală), Transilvania (insula park); N.Titulescu („Poenița veselă”) etc...

11. Bibliotecile Moderne asigură o varietate de facilități. Fără facilități Bibliotecile Moderne nu pot deveni o destinație multi-scop. Facilitățile susțin foarte mult eforturile bibliotecilor de a atrage mai mulți utilizatori. Serviciile Wi-Fi, de exemplu, cer optimizări ale spațiului public, iar bibliotecile încearcă să ofere locuri confortabile pentru a sta atât în interiorul cât și în afara clădirii sub copaci umbroși. Alte facilități pot include arta publică, sau alte caracteristici care ajută să se stabilească un cadru de sărbătoare pentru interacțiunea socială, încurajând oamenii să se adune. Exemplu bun e biblioteca publică Costești, dar nu la acest nivel, în multe altele, și-a pavazat intrarea cu o lucrare de autor a unui artist plastic recunoscut, făcând atât biblioteca cât și împrejurimile mult mai atractive pentru utilizatori. Exemplu concludent este și Biblioteca Valea Norocului, Sângerei care cu efort personal al bibliotecarului și voluntarilor comunitari au renovat spațiul, au reciclat mobilierul transformând spațiul bibliotecii în unul original, inventiv, inedit, captivant.

12. Bibliotecile Moderne sunt la cele mai bune cote a lor, atunci când programele evoluează pe tot parcursul anului. Schimbările sezoniere, și datele de importanță istorică locală permit bibliotecilor oportunități mari pentru a sărbători viața culturală și civică a unei comunități. Aici bibliotecile publice din RM excelează – bibliotecarii sunt maștri în a organiza sărbători comunitare ca „Ziua satului”, „Sărbătorile de iarnă”, „Festivaluri comunitare”, „Târgul inovațiilor de bibliotecă”, „Târgul partenerilor”, „Târguri ale comunității cu susținerea bibliotecii” (ultimile trei, inițiative recomandate și susținute de Novateca). Exemple pozitive de organizare a târgurilor au fost la Bălți, Cahul, Chișinău, Glodeni, Cantemir în cadrul cărora sa-au reunit bibliotecari, cetățeni, APL, parteneri, voluntari comunitari, reprezentanți ai sectorului

public și privat. Aceste târguri au servit drept platformă excelentă pentru biblioteci prin care și-au promoat activitatea în folosul comunității, rezultatele impresionante obținute prin eforturile de advocacy și serviciile pe care le prestează în domeniile incluziunii sociale, incluziunii digitale, educației nonformale, sănătății, agriculturii și creșterii economice. Târgurile au evidențiat capacitatea bibliotecilor de a oferi servicii care satisfac nevoile comunității și contribuie la creșterea oportunităților economice și sociale pentru cetățeni. Bibliotecile au oferit, prin organizarea acestor evenimente comunitare, o dovadă în plus a angajamentului lor de a asigura durabilitate inovațiilor bibliotecare și de a stimula, motiva, încuraja participarea comunității la activitățile civice prin exemplul propriu.

Pentru a rămâne vitale și interesante, bibliotecile practică intercalarea activităților și serviciilor de bază cu piețele sezoniere, sărbătorile de vacanță, și evenimente civice primordiale, prioritare, centrale a comunității (Școala de vară IT, Râșcani, Rezina etc.). Utilizarea flexibilă a spațiilor de bibliotecă sprijină, de asemenea, practica flexibilizării programelor pentru public, pentru comunitate.

13. Bibliotecile Moderne depind de un management înțelept. Gestionarea unei biblioteci pentru uz public merge dincolo de procesele interne, strict biblioteconomice, problemele de întreținere. Aceasta implică evaluarea constantă a modului eficienței programelor, facilităților și caracteristicilor de design pentru a servi calitativ și atractiv utilizatorii și a respectării misiunii bibliotecii în sine. Un efort de bun management păstrează biblioteca funcțională, răspunde la și asigură satisfacerea nevoilor în schimbare ale utilizatorilor, cu îmbunătățiri în desfășurare și rafinament continuu. O mare varietate de parteneri și părți interesate, precum și utilizatorii bibliotecii, nu numai membrii consiliului de administrație a bibliotecii, pot să-și asume, să delege și să partajeze sarcinile și responsabilitățile de management. Programe de instruire pentru directori, metodisti, specialiști bibliotecari și sefi ai direcțiilor cultură, reărezentanți APL – primari, consilieri, etc.

14. Bibliotecile Moderne sunt catalizatoare comunitare de revitalizare. Punerea tuturor ingredientelor unei biblioteci moderne împreună, culminează cu o instituție publică a cărei influență se extinde mult dincolo de locația fizică. Cele mai bune biblioteci sunt ancore ale comunității. Deoarece acestea sunt centre extrem de vizibile în viața civică, aceste biblioteci insuflă încrederea publicului în comunitățile/mahalalele lor și catalizează investiții suplimentare atât din sectorul public cât și din cel privat. Puterea acestor instituții de a revitaliza comunitățile este recunoscută și o ilustrează multe exemple locale prin aprecierea și sprijinul din partea fondatorilor și prin atenția filantropică privată. (Infografic Novateca in numbers).

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

INIȚIATIVA 1 + 1

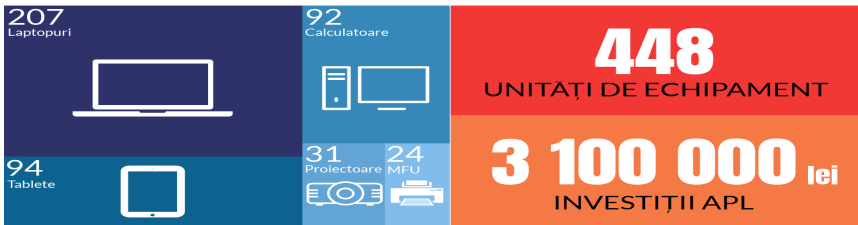
Rezultatele bibliotecilor publice din Moldova

DESPRE 1 + 1

1+1 susține eforturile bibliotecilor de a obține echipament suplimentar pentru satisfacerea necesităților vizitatorilor și partenerilor sai.

Prin inițiativa 1+1, Novateca dublează investițiile în echipament obținute de bibliotecă.

REZULTATE

PARTICIPANȚI

33 RAIOANE

341 BIBLIOTECI

OPINIA PRIMARILOR ȘI BIBLIOTECARILOR DESPRE 1 + 1

CONȘTIENȚIZARE

Primarii și bibliotecarii conștientizează importanța echipamentului IT la bibliotecă și exprimă atitudini pozitive privind inițiativa 1+1.

ARGUMENTARE

Primarii au rămas impresionați de felul în care bibliotecarii și-au prezentat rezultatele de activitate și modalitatea prin care au argumentat necesitatea procurării echipamentului adițional.

ADVOCACY

Bibliotecarii au cartografiat potențialii parteneri, au analizat impactul bibliotecii asupra vizitatorilor, au formulat și promovat mesaje bazate pe rezultatele obținute, s-au întâlnit cu parteneri și au inițiat campanii de colectare de fonduri.

EXPECTAȚII

Drept urmare a participării la inițiativa 1+1, primarii se așteaptă la dezvoltarea serviciilor moderne de bibliotecă, organizarea instruirilor și activităților extramurale, sporirea vizibilității bibliotecii și a numărului de utilizatori.

IREX/NOVATECA • BD. ȘTEFAN CEL MARE, 202 • CHIȘINĂU • MD-2004 • TEL. +373 22 22 29 92 • EMAIL: OFFICE@NOVATECA.MD

Într-un partenerul strategic Novateca și Asociația Bibliotecarilor din RM au implementat proiectul *În obiectiv advocacy*, un amplu program de liderism și advocacy care a format 20 de lideri (bibliotecari) și 20 de ambasadori (personalități din diverse domenii: jurnalism, arta, business, societate civilă, mediu academic. s.a) dezvoltând abilități de consolidare a capacităților membrilor comunității bibliotecare pentru a iniția cu succes diverse proiecte, acțiuni, pentru a promova rolul bibliotecii în comunitate.

Alt proiect care se aliniază eforturilor de dezvoltare comunitară este *Al treilea spațiu al comunității* care urmărește formarea de cetățeni activi și amenajarea, în 6 biblioteci publice raionale a unor spații – „cuiburi ale democrației”, ce încurajează deprinderea comportamentelor civice, dezbateră problemelor locale și luarea de inițiativă pentru soluționarea acestora. Cui-

burile democrației constituie spații de întâlnire și dezbateri cetățenească, realizate prin design participativ în cadrul celor 5 biblioteci raionale: Biblioteca Publică din or. Briceni, Biblioteca Publică "Mihai Eminescu" din or. Rezina, Biblioteca Publică „Dimitrie. Cantemir” or. Ungheni, Biblioteca Publică "Antonie Plămădeală" or. Hâncești, Biblioteca Publică "Valeriu Matei", or. Leova, Biblioteca Publică "Andrei Ciurunga" din or. Cahul și în Biblioteca Publică de Drept din mun. Chișinău.

Menționăm încă un aport considerabil la dezvoltarea abilităților sociale și civice a bibliotecarilor și cetățenilor - proiectul „**Consolidarea Mass Mediei Independente și a Educației Mediatică în Moldova**”. Astăzi, devine tot mai important să asigurăm cetățenii cu abilități potrivite pentru a analiza critic și obiectiv conținutul media, a discerne între prejudecăți și dezinformare și a-și forma opinii bazate pe surse de informație de încredere. În acest context, unele biblioteci publice și-au asumat sarcina de a îmbogăți oferta de știri locale și au început să publice propriile lor buletine de știri și ziare. Bibliotecile creează și distribuie săptămânal ziarul pentru a informa cetățenii despre activitățile și evenimentele locale. **Bravicea !!!**

Total au fost formați 85 bibliotecari pentru a educați mediatică. Acești 85 au educat mediatic alte peste 400 de persoane. Activități de instruire organizate de bibliotecari - 204. Număr total de participanți la activitățile organizate de bibliotecari - 2060 (elevi - 1210; adulți - 850). Au fost organizate 25 de Public Platforms (discuții publice) în biblioteci. Numărul persoanelor prezente la discuțiile publice - 517.

Grupurile cu care au lucrat bibliotecarii la nivel local: elevii - de la clasa a 6-ea - la a 12-ea, tinerii (adulții tineri), adulții, seniorii, reprezentanți ai APL-ului local și alți colegi bibliotecari.

Raioanele unde s-au desfășurat activități legate de Educație Mediatică: Briceni, Edineț, Ocnița, Fălești, Rîșcani, Drochia, Soroca, Florești, Bălți, Telenești, Rezina, Orhei, Strășeni, Ungheni, Hîncești, Leova, Cantemir, Cahul, Vulcănești, UTA - Gagăuz-Yeri, Taraclia, Cimișlia, Căușeni, Anenii Noi, Criuleni, Dubăsari, Ialoveni, Chișinău.

Utilizatorul bibliotecii

Datele care confirmă aceste afirmații sunt prezentate în Diagramele 12a și 12b. O altă observație care rezultă din aceste două Diagrame este că fiecare serviciu este apreciat mai înalt de utilizatorii Novateca (în comparație cu utilizatorii NonNovateca). Se poate presupune că această diferență în apreciere se datorează experiențelor diferite pe care aceste două categorii de respondenți le-au avut cu bibliotecile.

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

Beneficii rezultate din accesarea tehnologiilor și asistenței oferite de bibliotecile publice (%)

- **a crescut gradul lor de conștientizare cu referire la activitățile comunitare sau civice (de exemplu, activități ale asociațiilor locale sau grupurilor din vecinătate, activități de voluntariat, minguri); (82/62%)**
- **sunt mai implicat în comunitatea mea decât dacă nu ași fi utilizatorul bibliotecii; (65/54%)**
- **am participat la un curs de instruire (25/12%)**
- **am făcut voluntariat în bibliotecă (24/21)**
- **Informații despre/pentru comunitatea locală 49/41**
- **Acces la informații despre serviciile de stat (publice), precum taxe, formulare, etc. (40/36)**
- **Un spațiu unde se poate întâlni comunitatea locală (60/48)**

Pentru a măsura impactul pe care bibliotecile Novateca îl au asupra vieții utilizatorilor, dar și pentru a monitoriza progresul programului, **Sondajul privind Utilizatorii Bibliotecilor Publice se realizează anual, începând cu anul 2014. așteaptă că studiul va:**

- Facilita modernizarea bibliotecilor publice prin dotarea acestora cu tehnologii informaționale moderne pentru accesul public gratuit la informații;
- Consolida un sistem de dezvoltare profesională a bibliotecarilor, care va instrui mai mult de 1500 de bibliotecari să poată oferi servicii moderne de bibliotecă centrate pe necesitățile cetățenilor;
- Facilita comunicarea și susține colaborarea dintre bibliotecari de diferite ranguri și vârste ce servesc drept modele de urmat;
- Fortifica abilitățile bibliotecarilor de relaționare cu oficialii administrației publice locale și naționale, pentru a asigura prioritatea strategică și finanțarea bibliotecilor publice și pentru a-i ajuta să înțeleagă valoarea bibliotecilor ca centru comunitar;
- Spori susținerea publicului larg în derularea inițiativelor de transformare a bibliotecilor în centre comunitare vibrante prin inițierea parteneriatelor cu ONG-uri, grupuri de cetățeni și entități din sectorul privat.

Rezultatele sondajelor furnizează informațiile necesare pentru a înțelege situația bibliotecilor publice și accesul la informație în Republica Moldova, și informațiile necesare pentru potențialele campanii

de advocacy pentru Asociația Bibliotecarilor din Moldova (ABM) și alți parteneri interesați.

Metoda de cercetare: studii de evaluare reprezentativă la nivel național, pop-up survey, interviuri telefonice.

Bibliotecile publice Novateca oferă spațiu, acces, personal, materiale digitale și tipărite, cunoștințe și relații, care pot ridica bunăstarea membrilor comunității și pot asigura dezvoltarea acestora. **Datorită programului Novateca bibliotecile publice devin centre comunitare multilaterale, de foarte multe ori reprezentând unica „resursă” comunitară – în special în mediul rural și pentru cetățenii cu venituri mici. Transformările produse la nivelul serviciilor oferite de bibliotecă (o gamă largă de instrumente digitale, educaționale, sociale și antreprenoriale) duce la utilizarea la scară mai mare a bibliotecii.**

O bibliotecă publică contribuie la bunăstarea economică a membrilor comunității: de exemplu, accesul gratuit la tehnologii și asistența oferită de personalul bibliotecii în căutarea de informații legate de angajarea în câmpul muncii, a ajutat respondenții să găsească locuri de muncă crescând astfel veniturile individuale și de familie ale acestora (37% utilizatori Novateca și 17% de utilizatori NonNovateca s-au angajat; fiecare al 10-lea utilizator Novateca și NonNovateca a declarat venituri mai mari). Accesul gratuit la tehnologiile oferite de bibliotecile publice au economisit banii respondenților (87% utilizatori Novateca și 68% utilizatori NonNovateca). Afacerile a 4% dintre respondenți (fiecare categorie) s-au extins.

Bibliotecile publice pot consolida comunitățile prin sporirea gradului de conștientizare cu privire la problemele comunității și participare civică (82% utilizatorii Novateca și 62% de utilizatori NonNovateca); oferă spații pentru organizarea de evenimente și de socializare, de exemplu, spații pentru organizarea de ateliere de lucru, conferințe, mese rotunde etc. (46% utilizatori Novateca și 48% utilizatori NonNovateca); cafenea, magazin de serviciu etc. (8% utilizatori Novateca și 12% utilizatori NonNovateca). Totodată biblioteca protejează membrii comunității (în special bătrânii) de izolare.

Tehnologiile disponibile la bibliotecile publice sunt utilizate pe scară largă pentru a comunica cu rudele și prietenii aflați peste hotare, contribuind astfel la asigurarea unei legături mai puternice cu aceștia (92% din utilizatorii Novateca și 72% din clienții NonNovateca se simt mai conectați de familia și prietenii lor din străinătate).

Bibliotecile oferă potențial de dezvoltare (de exemplu, servicii de formare a competențelor) și a asigura învățarea pe tot parcursul vieții (25% utilizatori Novateca și 12% de utilizatori NonNovateca au participat la sesiuni de instruire, inclusiv individuale).

Biblioteca reprezintă un loc util pentru elevi, întrucât îmbunătățește performanțele lor academice (73% utilizatori Novateca și 56% de utilizatori NonNovateca).

Echipamentul modern din bibliotecă, digitizarea serviciilor, oportunitățile de socializare și de organizare a evenimentelor, oportunitățile de instruire și alte servicii oferite de biblioteci încep să schimbe percepția tradițională, potrivit căreia biblioteca este în loc unde se păstrează și se citesc cărți.

Cercetarea satisfacției utilizatorilor evidențiază avantajul comparativ al bibliotecilor Novateca, întrucât acestea beneficiază de instrumente tehnologice, de resurse umane calificate care pot ghida clienții în accesarea informațiilor relevante și a serviciilor moderne, precum și de o serie de servicii non-tradiționale. Prin urmare, bibliotecile publice Novateca sunt vizitate mai des și sunt mai bine evaluate de către respondenți. Ponderea respondenților Novateca declarând beneficii în urma utilizării serviciilor de bibliotecă este mai mare în comparație cu utilizatorii NonNovateca. Ponderea respondenților care manifestă satisfacție pentru serviciile oferite este, de asemenea, mai mare în rândul utilizatorilor rețelei Novateca.

Utilizatorii au furnizat multe recomandări pentru multiplicarea practicilor de succes pentru a maximiza impactul programului Novateca (acolo unde acesta este implementat).

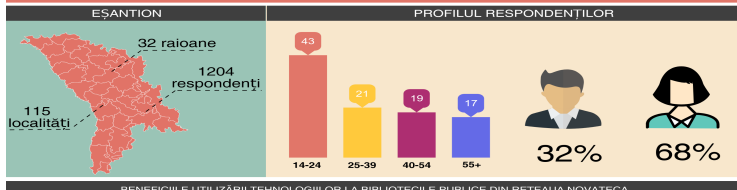
Unele recomandări specifice se referă la:

- A dota bibliotecile cu (mai multe) calculatoare, imprimante, copiatoare, proiectoare, aparate foto și camere video ;
- A asigura conexiune la internet (în cazul în care nu există servicii Internet), a accelera conexiunea la internet și Wi-Fi, a asigura acces gratuit la internet;
- Digitizarea serviciilor (de exemplu, digitizarea registrelor, a informației, oferirea de cărți în format digital, CD și DVD);
- Asigurarea continua cu personal și formarea competențelor bibliotecarilor;
- Asigurarea cu literatură în funcție de necesitățile membrilor comunității: aprovizionare cu materiale tipărite noi și moderne, cu materiale în limba română și în grafie latină, cu Enciclopedii și Dicționare, ziare și reviste, cu literatura străină și materiale specializate (arte, medicină, sănătate, psihologie, economie, contabilitate, astrologie, sport

Sondajul vizitatorilor bibliotecilor publice

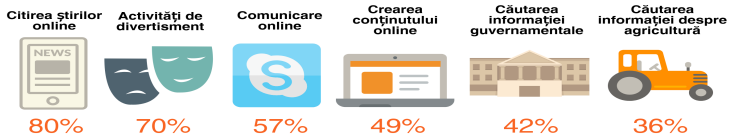
2015

BENEFICIILE UTILIZĂRII TEHNOLOGIILOR LA BIBLIOTECILE PUBLICE DIN REȚEAUA NOVAȚEA

CELE MAI RĂSPÂNDITE ACTIVITĂȚI LEGATE DE IT ÎN BIBLIOTECILE NOVAȚEA

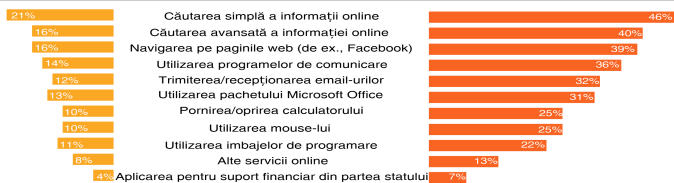
ALTE ACTIVITĂȚI LEGATE DE IT ÎN BIBLIOTECILE NOVAȚEA

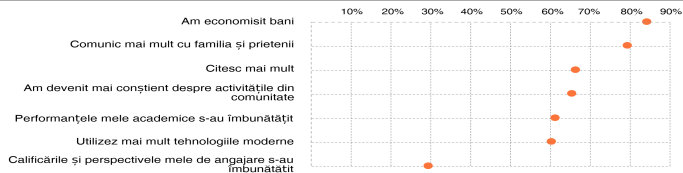
*Chisinau, învățământ superior, 25-39

*Sud, zona urbană, învățământ superior, 40-54

COMPETENȚE IT DOBÂNDITE DE CĂTRE VIZITATORII LA BIBLIOTECĂ

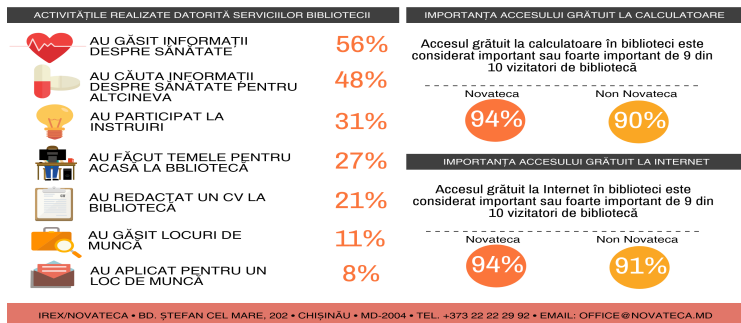

BENEFICIILE UTILIZĂRII TEHNOLOGIILOR LA BIBLIOTECILE PUBLICE DIN REȚEAUA NOVAȚEA

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

etc.), cu bestseller-e, cu materiale didactice și manuale școlare;

- **Crearea de parteneriate cu actorii locali, sectorul privat și societatea civilă pentru a atrage noi utilizatori și a obține suport;**
- **A deschide bibliotecă spre mai multe activități** (în special a promova ideea organizării diverselor evenimente în incinta bibliotecii);
- A asigura instruirea timpurie pentru copii, susținere pentru elevii / studenții de toate vârstele, a asigura învățarea pe tot parcursul vieții pentru adulți și persoane în etate, prin implicarea personalului bibliotecilor și a experților externi;
- A asigura accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități;
- A oferi servicii de divertisment și un loc de întâlniri pentru membrii din comunitate;
- Promovarea serviciilor cu ajutorul mass-media;
- **Adaptarea orarului de lucru la nevoile populației.**

Utilizatorii bibliotecilor rețelei Novateca sunt motorul dezvoltării și inovării activității bibliotecilor. Feedback-ul oferit este instrumentul de îmbunătățire continuă a serviciilor. Ei vor biblioteci atractive, dotate cu echipament performant, resurse diversificate, actuale, comunitar centrate, bibliotecari pozitivi, profesioniști, cu un sentiment puternic de apartenență comunitară.

Rolul bibliotecii publice în campaniile electorale

Bibliotecile istoric sunt actori activi în procesele electorale locale și naționale. Bibliotecarii sunt implicați ca resurse în organizarea alegerilor. sunt membri comisiilor electorale, sefi ai centrelor electorale, poziții care cer implicare profesională și umană pentru a asigura buna desfășurare a alegerilor. În multe cazuri bibliotecile sunt locuri de votare, în biblioteci sunt plasate

centrele electorale. În acest caz bibliotecile participă cu tot personalul la pregătirea localului, la amenajarea lor, la informarea alegătorilor, membriilor comisiilor electorale etc. Aproximativ fiecare al doilea bibliotecar este implicat în organizarea și desfășurarea procesului electoral.

Altă formă de implicare și participare a bibliotecilor la procesul electoral este utilizarea spațiului bibliotecii pentru întâlnirile preelectorale ale candidaților și candidaților, politicienilor. Rolul bibliotecii este să organizeze publicul. În perioadele preelectorale se întâmplă și două, trei întâlniri pe zi a cetățenilor cu candidații, bibliotecile și bibliotecarii fiind suprasolicitați.

Participarea bibliotecarilor la campaniile electorale aduce beneficii instituției bibliotecare, fiind recunoscută ca instituție comunitară de încredere, își sporește imaginea în comunitate, în perioada alegerilor, în cazul în care biblioteca găzduiește centrul de votare, fiecare cetățean pășește pragul bibliotecilor, chiar dacă în restul timpului nu prea trece pe acolo.

Bibliotecarii implicați în alegeri învață și își perfectează competențele sociale și civice, pot stabili mai ușor relații de colaborare, sunt mai buni vorbitori publici, cunosc mult mai profund problemele politice și problemele comunității, cunosc căile de rezolvare a problemelor comunitare, sunt oamenii cu inițiativă, cu idei și sugestii bune pentru dezvoltare comunitară.

În ultimul timp bibliotecile tot mai mult se preocupă de educarea civică a cetățenilor mai ales a tinerilor sub genericul „Democrația se învață! Un exemplu concludent sunt serviciile pentru tineri „Pro Democrație” în colaborare cu echipa mobilă a proiectului ProDem în bibliotecile din RM. Una din ședințele acestui serviciu în care tinerii învață democrația este consacrată exercițiului de simulare a alegerilor foarte agreat de tineri. Acum se desfășoară la Biblioteca Corlăteni, Râșcani. Bibliotecara împreună cu liderii echipei mobile din cadrul Proiectului ProDem : Cozma Nicoleta și Tifoi Andreea, a participat la CONFERINTA OPEN TALKS. (EDITIA I) in orasul Chisinau. Vorbitori-invitatii speciali la Conferinta au fost: Andrian Candu-Președintele Parlamentului RM. Dafina Gercheva-Coordonator Rezidentă a ONU și Reprezentanta Permanentă PNUD în Moldova. Stephanie Chetruaru- Directoare, Program Democratie și Buna Guvernare, Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID Moldova. Democrația se învață și aduce satisfacții – un bibliotecar din spațiul rural, pentru că dorește și se implică în educarea civică a comunității, participă alături de somități politice de nivel național și internațional, simțindu-se deosebită, importantă.

Experiența țărilor CSI în procesul de educație civică

Bibliotecile din RM nu au relații de colaborare cu biblioteci din CSI. Rup-tura produsă în 1989 nu s-a mai reparat, doar la nivel politic, de țară dar la nivel de instituții s-a pierdut. Relaționăm mai mult cu biblioteci din Europa,

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

care bineînțeles ne influențează, în materie de inovații și modernizare nu și în educația civică.

Din țările membre CSI doar la nivel de Bibliotecă Națională a RM s-au renovat realțiile însă doar sub aspectul participării la conferințe.

Experinență bogată se desfășoară în Rusia. Argumentul nu reiese din colaborarea cu bibliotecile, nici din schimburi de experiențe pe care le avem cu România, Letonia, Polonia, Israel, Turcia, Ucraina, Bulgaria, dar din rețele sociale și din lectura presei de specialitate. Ar fi înrteressant să vizităm bibliotecile reinventate, inovate, sub modelul Biblioteca Centru comunitar care s-au deschis, redeschis la Moscova și Peterburg. E o idee care așteaptă pusă pe o agendă.

CONCLUZII ȘI PROPUNERI

După cum se evidențiază în această cercetare, activitatea de zi cu zi a bibliotecilor se încadrează perfect în activitățile de dezvoltare comunitară. Bibliotecile și bibliotecarii contribuie într-o mare măsură la dezvoltarea comunității, deși acest lucru nu este recunoscut de specialiștii din domeniul comunitar. Specialiștii în domeniul biblioteconomic recunosc că:

- rolul bibliotecii în dezvoltarea comunității este constructiv, și totodată rămâne încă pasiv în multe comunități,
- serviciile bibliotecii nu sunt bine înțelese de organizațiile care activează în domeniul dezvoltării comunitare, și acest fenomen nu depinde de eforturile nenumărate de promovare a acestora,
- în calitate de instituții ale administrării locale bibliotecile, mult timp nu erau percepute ca potențiali participanți și nici parteneri serioși nici chiar de administrațiile locale,
- bibliotecile și bibliotecarii nu au fost integral integrați în eforturile de vizionare a comunității și deci nu au fost identificate ca parte componentă în strategiile de dezvoltare care sunt implementate astăzi,
- lipsa participării bibliotecilor din proiectele de vizionare comunitară înseamnă că mesajul bibliotecilor nu este bine perceput.

Biblioteca pentru comunitate este un loc de obținere a informației despre demografia și istoria comunității, loc de reuniuni și întruniri, loc pentru amplasarea anunțurilor comunitare, loc pentru obținerea listei tuturor organizațiilor din comunitate, loc unde găsești un bibliotecar pentru referințe, loc de acces la computere publice, loc pentru votare, loc de obținere a semnăturilor pentru petiții și loc de informare despre granturi și sponsorizări.

Sintetizând rolul bibliotecii în crearea identității comunitare, dialogului comunitar, colaborării comunitare putem menționa ca „putem face mult mai mult”.

Aspectele dezvoltării comunitare reprezintă o parte inerentă a eforturilor bibliotecare. Din cunoașterea eforturilor bibliotecare și a răspunsurilor oferite pentru rezolvarea problemelor comunitare putem concluda că profesia de bibliotecar derivă dintr-o înțelegere de amploare a tot ceea ce înseamnă dezvoltare a comunității.

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

Examinarea activității bibliotecilor care au contribuit la procesul de dezvoltare în contexte diferite ne-au permis să identificăm câteva recomandări care stau la baza oricărei inițiative comprehensive:

- Implicarea în activitățile comunitare – cu cit un bibliotecar se implica mai mult, cu atât este mai puternica responsabilitatea față de comunitate.
- Cunoașterea problemelor comunitare – capacități de identificare și gestionare a problemelor cu care se confruntă comunitatea în care lucrează, atât la nivel micro, cât și la nivel macro.
- Relaționarea – crearea relațiilor de succes cu comunitatea - bibliotecarii percep implicarea comunitară ca generator de noi șanse pentru dezvoltarea noilor servicii și relații prin interacțiunea cu membrii comunității la întrunirile civice, sociale și educaționale.
- Integrarea serviciilor – bibliotecarii implicați în organizațiile comunitare sunt capabili să înțeleagă că integrarea serviciului bibliotecar este de importanță majoră. Ei sunt în stare să înțeleagă și să conceptualizeze faptul că serviciile care le oferă fac parte dintr-un sistem integrat. Serviciile informaționale și de referință sunt mult mai eficiente dacă în primul rând îți dai seama că există o structură în comunitate.
- Dezvoltarea comunitară ca valoare instituțională – filosofia care stă la baza acestei valori e ca o comunitate puternică înseamnă un loc mai bun de trai, unde grija pentru oameni, în special pentru copii și pentru cei în vârstă, sunt foarte importante. Bibliotecarii sunt percepuți ca atribute necesare pentru îmbunătățirea calității vieții.
- Biblioteca poate face diferența - toți bibliotecarii cred cu fermitate în rolul pe care îl dețin în comunitate. Crearea unei imagini la evenimintele și întrunirile comunitare transformă biblioteca într-un loc de conectare și relaționare cu și între oameni. Acești bibliotecari exprimă optimism și deschid porțile bibliotecii pentru toți oferind servicii inovative ca răspuns la necesitățile reale ale comunității.

Dezvoltarea comunitară trebuie să fie un obiectiv prioritar pentru bibliotecari. Fiecare bibliotecar va avea o viziune proprie asupra acestui obiectiv. Bibliotecile pot să nu includă obiective de dezvoltare comunitară în strategiile sale, dar riscă să devină instituții irelevante atât pentru cetățeni, cât și pentru mișcările comunitare curente și viitoare.

Provocarea cea mare pentru bibliotecari este sa demonstreze ca inițiativele planificate și implementate contribuie la o dezvoltare comprehensivă a comunității. Odată cu realizarea acestui obiectiv bibliotecile vor fi apte să formeze mai multe relații de parteneriat și să se implice mai mult într-un îmbunătățirea situației comunitare.

Soluția este simplă, dar în același timp foarte dificilă. Bibliotecarii, managerii de bibliotecă trebuie să restructureze sarcinile și activitățile zilnice în lumina dezvoltării comunitare.

Participarea și Dezvoltarea comunitara este la fel de importanta ca integrarea noilor tehnologii. De fapt dezvoltarea comunitara este baza distribuirii resurselor pentru noile tehnologii. După cum a mai fost menționat crearea rețelelor informaționale comunitare este vitală in aceeași măsură ca necesitatea participării în alte activități comunitare. Fără aceasta participare activitatea, rolul bibliotecii nu va fi perceput drept esențial de nimenea.

Mulți bibliotecari au demonstrat că ei într-adevăr sunt actori comunitari prin exemple concrete de activitate cu diferite segmente demografice, prin devotamentul lor de a diminua barierele de acces la informație. Rețeaua Novateca abundă de exemple.

Astăzi, bibliotecarii fac față unui nou set de complexități, cum ar fi necesitatea reconfigurării programului de activitate, necesitatea implementării noilor politici de dezvoltare. Obligația de a contribui la dezvoltarea comunității vine din mai multe direcții.

Următorul pas este recunoașterea și delegarea resurselor pentru obiectivul important de dezvoltare comunitară. Recunoașterea și responsabilitatea sunt imperative pentru crearea viitorului care deține un rol de acțiune pentru materializarea valorilor comunitare și bibliotecare.

Bibliotecarii sunt dornici să își asume un rol în dezvoltarea civică, bibliotecarii dețin capacitatea de a-și revitaliza comunitățile și a promova valorile democratice. În timp ce bibliotecile publice sunt bine recunoscute pentru rolul lor în promovarea accesului la o diversitate de idei și informații utile, multe sunt bine poziționate pentru a le extinde rolul civic prin facilitarea schimbului și împărtășirii acestor idei.

De ce? Pentru că aceste biblioteci oferă spații confortabile, primitoare, neutre și sigure – spații democratice în care cetățenii pot lucra împreună pentru a rezolva probleme publice. În aceeași ordine de idei, bibliotecarii pot convoca și modera forumuri deliberative ca un serviciu de educație cetăț-

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

ținească. O altă abordare oferă mini forumurile de scurtă durată cu discuții ulterioare în sălile bibliotecii. Paginile web, blogurile bibliotecilor sau alte platforme și / sau discuții online, pot completa discuțiile offline.

Multiple sunt ofertele bibliotecilor de a se implica în promovarea cetățeniei active. Bibliotecile publice pot angaja, de asemenea, comunitățile lor în dialogul civic prin citirea unei singure cărți cu un mesaj social. Știm cu toții că reflecția este o componentă-cheie a eficacității serviciului și angajamentul civic. Lectura cărților cu mesaje-invitație la angajamentul social pot deveni o garanție pentru a stimula o conversație între membrii comunității în soluționarea anumitor probleme din comunitate. Experiențele de citire colectivă sunt instrumente ideale pentru bibliotecarii din bibliotecile publice să-și angajeze comunitățile într-un schimb de idei provocator.

Multe biblioteci servesc corect colecțiile sale ca surse, care oferă informații civice și guvernamentale. Iar datorită noilor tehnologii, aceste biblioteci oferă accesul public la numeroase baze de date guvernamentale, site-uri web și servicii. Experiența bibliotecilor publice demonstrează că pot oferi servicii variind de la asistență pentru completarea cererilor de locuri de muncă, până la depunerea cererilor de șomaj, la înscrierea la vot și interacțiunea cu reprezentanții consiliilor locale și funcționari din alte structuri publice.

Prin promovarea interactivității prin rețele sociale, prin e-mail și altele instrumentele online, bibliotecarii pot crea instituții publice mai deschise și mai transparente și împuternicirea cetățenilor să se conecteze direct între ei, cu legislatorii. Împreună cu inițiative ale unor parteneri locali bibliotecile promovează mai mult participarea civică la guvernare, bibliotecile își pot reinventa rolul de agenți de acces în antreprenori civici, facilitând interacțiunea dintre comunitatea locală și oficiali pentru a modela politica publică și aprofunda discursul național.

Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, fiind inspirată de Asociația Bibliotecarilor din SUA, poate să construiască un cadru de învățare cum să ofere instruire în alfabetizarea civică. Experiența bibliotecarilor americani sugerează că o astfel de platformă educațională să se bazeze pe trei componente:

- participarea eficientă la viața civică prin cunoașterea modului de a rămâne cetățeanul informat și să înțeleagă procesele guvernamentale;
- exercitarea drepturilor și obligațiilor cetățeniei la nivel local, național, național și la nivel global prin sesiuni de informare;

- înțelegerea implicațiilor locale și globale ale deciziilor civice.

Colaborând între ele, bibliotecile, pot spori capitalul social al unei comunități, adevizul care leagă oamenii împreună și construiește podurile într-un mod pluralist și vibrant într-o societate civilă. Provocarea pentru bibliotecile este de a le extinde capitalul social prin extinderea participării publicului la democrație. Pentru a realiza astfel de obiective, bibliotecile nu trebuie să activeze singure, ele trebuie să creeze parteneriate civice cu acele persoane, organizații și instituții deja angajate în consolidarea participării la democrație, ambele în comunități mici sau mari.

Bibliotecarii pot participa prin eforturi comune pentru stimularea democrației deliberative prin colaborarea cu organizații nonguvernamentale sectoriale. Crearea unei baze largi de sprijin are rolul de a răspândi volumul de muncă și prevenirea epuizării voluntarilor angajați. Bibliotecile trebuie să recruteze voluntari, care pot consolida parteneriatele prin implicarea civică – indivizi precum administratorii de școli și profesorii, având facultate cu subiect sau experiență în construirea societății civile. Un alt partener de luat în considerare este mass-media. Jurnaliștii sunt adânc implicați în viața civică și pot aduce beneficii semnificative ce acoperă activitățile și evidențiază o imagine pozitivă a bibliotecilor.

Cu interes reînnoit în promovarea alfabetizării civice și a democrației deliberative în întreaga țară, bibliotecarii sunt gata să înțeleagă această cauză, să construiască spațiul civic și să transcendă rolul lor tradițional. În legătură cu noile funcții pe care și le asumă biblioteca secolului XXI, ea poate să-i împărtășească pregătirea liderilor pentru o lume din ce în ce mai complexă și mai divizată.

Dacă vor să își îndeplinească bibliotecile misiunea lor civică în epoca informațională, trebuie să găsească modalități active de a se angaja pentru a încuraja implicarea lor în democrație. Bibliotecile pot promova o nouă generație dedicată de cetățeni gata să participe și să se implice în rezolvarea problemelor comunității.

Pentru a face acest lucru, bibliotecile trebuie să își asume sensibilizarea cetățenilor cu privire la angajamentul civic și responsabilitatea civică prin inițiative educaționale nonformale; să identifice problemele comunitare de interes comun și să creeze forumuri pentru schimbul de opinii și elaborarea strategiilor de acțiune; să invite diverse persoane, inclusiv oficiali ai guvernului / consiliului local, precum și ai organizațiilor cu perspective diferite,

Rolul bibliotecilor în procesul educației civice

pentru a construi comunități mai puternice; să depună eforturi vizionare pentru a dezvolta competențe incluzive membrilor comunității. Doar așa, într-o lume a comunității, bibliotecile locale au un rol unic și puternic.

În final, bibliotecile reprezintă piatra de temelie a democrației. Vă îndemn să participați activ la promovarea rolului de participare a mai multor cetățeni la procesul de exersare a democrației în localitățile din republica noastră. Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova, a pledat deja pentru a fi parte a Strategiei de Dezvoltare a Societății Civile din Republica Moldova și Planului de Acțiuni (2017–2020) prin informarea și educarea spiritului civic și inițiativei civice la nivel comunitar și instruirea reprezentanților comunității de către personalul de specialitate din bibliotecile publice

